REDACȚIUNEA, Administrațiunea și Tipografia, BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAȚIUNE în Brașov și la următórele Birouri de anunciuri: la Viena: M. Dukes Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Lesner. Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. la Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Marolyi & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o șeșă garmond pe o colónă 6 cr. — Publicări mai dese după tarifă și învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o șeșă 10 cr. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Numér de Duminecă 42)

„GAZETA“ iesé în fiécare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria: Pe un an 12 fl., pe sése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. N-rii de *Duminecă* 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe sése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr. N-rii de *Duminecă* 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov *Administrațiunea*, Piața mare Târgul Inului Nr. 30, etașiu I.: Pe un an 10 fl., pe sése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 229.—Anul LXIII. **Brașov, Sâmbătă-Duminecă 15 (28) Octomvrie.** **1900.**

Din causa sfintei sérbători de mâne, Sâmbătă, Cuv. Sft. Paraschiva, diarul nu va apăré până Luni séra.

Proprietarii unguri în Ardeal.

Congresul agrar, ce s'a ținut *înainte* cu vr'o două săptămâni în Cașovia, a avut între altele darul, de a scóte la ivéală în colorile cele mai posomorîte starea de tot critică, în care se află nu numai clasa proprietarilor mici și mijlocii din Transilvania și Ungaria, dér peste tot agricultorii și pe urma lor comerciul și industria dinăuntru.

In acel congres s'a vorbit, firesce, numai despre proprietarii de pământ maghiari și mulți dintre vorbitori s'au ocupat cu de-adinsul de proprietatea mică și mijlocie maghiară din Ardeal și de măsurile, ce ar trebui să se ia grabnic pentru îndreptarea relelor. S'a dis, că nu într'atât păcatele și negligențele proprii ale „nemeșilor“ ardeleni sunt causa decadenței și ruinului lor material, cât mai mult politica economică a guvernelor ungurești, care a trecut cu vederea peste miseria în care se sbat și i-a lăsat să mérgă cu pași repedi spre catastrofă. S'a dis tot-odată: de vom pierde proprietatea maghiară mijlocie și mică în aceste „ținuturi espuse“, vom pierde Ardealul!

Țipetul congresiștilor din Cașovia a aflat résunet viu în pressa maghiară de tóte nuanțele. Diare ca „Bud. Hirlap“, „Magyarország“, „P. Napló“ ș. a. au început să bată toba cea mare de alarm și să strige, că moșierii maghiari ardeleni se prăpădesc. Căutând după isvorul primejdiei în care se află „hétszilvașii“ de prin Ardeal, l'au găsit până și în operațiunile „băncilor valahe“ cari — după părerea șoviniștilor — ar îmbia bani cu împrumut pe ipotecă moșierilor unguri, ér acești nepuțând să achite datoriile la timp și băncile ne mai voind să le dea „pardon“, pun mâna pe pământul Maghiarilor și-l dau apoi „Valahilor“. Povestea acésta iscodită cu precugetare și rea intențiune nu e nouă, am vědut'o de multe-ori folosită de foile ungurești. Până acum însă nici una din ele n'au putut să dovedéscă nimic din învinuirile acele. Ba aceste învinuiri au fost desmințite chiar prin mărturisirea unui Ungur vestit ardelean, G. Ugron, care a scris mai dănădi într'o fóiă din Clușiu, că nu este adevărat, „că „Albina“ strică pe Săcui îmbiându le bani“, căci „nici o bancă nu-și îmbie banii între referințele rele și lipsite de astădi“.

Dér să lăsăm la o parte plângerile diferite, întemeiate și neîntemeiate, cari resuflă din colónele foilor șoviniste ungurești și să cităm unele date statistice, cari ne tălmăcesc mai bine decât ori-ce articul de diar, causele decăderii materiale și a sărăcirei proprietarilor în țéră la noi.

După statistica din 1895 erau în Transilvania și Ungaria în acel an 1.279,000 proprietăți sub 5 jughere catastrale; 1.085,000 proprietăți dela 5—100 jughere catastrale. Proprietari mijlocii erau cam 20.000 și proprietari mari cu peste 1000 jughere 4000.

Un congresist dela Cașovia a constatat, că întreg pământul Transilvaniei și Ungariei valoréză cinci mii de milióne florini, dér este îngreunat cu datoriile statului până la 62% din valórea totală, adecă cu *trei mii și o sută de milióne*. Datoria acésta colosală este costrasă, firesce, de către stat, ér poporul trebue să plătéscă an de an deci și sute de milióne numai ca dobêndă.

Datele privitóre la datoriile private sunt dór' și mai îngrozitóre. Statistica arată, că în 1891 datoriile contrase de privați erau de 205.000,000 fl.; în 1895 de 315.000,000 și în 1898 de 333.000,000 fl. Așa-dér în timp de 9 ani fu întabulată pe proprietăți nemișcătóre suma colosală de 853 milióne florini.

Urmările? Étă un esemplu: anul trecut (1899) s'au vêndut de bunăvoie de către proprietarii lor 327,000 posesiuni imobile, ér 19.000 au fost licitate. Și acest „strălucit“ resultat al politicei economice ungurești privesce pe toți locuitorii de-opotrivă, pe proprietarii mici și mari, pe Unguri, Români, Germani, Slovaci etc. — căci în privința acésta toți suntem *egali*, afară dór' de Jidovi, cari și aici sciu să esploateze situațiunea.

Étă dér causa cea mai de căpetenia pentru care proprietatea mică și mijlocie merge cu pași repedi spre dărăpănare. Dările sunt așa de mari, încât ele abia mai pot fi acoperite din esploatarea pământului.

De altă parte și cerințele timpului cresc mereu, așa că om să fiă acel proprietar de pământ mai modest, care mai avênd și aspirațiuni de ași aduce familia, să pótă face față tuturor greutăților și totuși să nu cadă în ghiarele creditorilor de tot feliul, în cari ajuns odată cineva, anevoie mai póte scăpa.

Afară de aceste neajunsuri și rele ale timpului trecut și present, mai sunt însă numerósele păcate, cărora li-s'au făcut robi sumeții proprietari unguri din Ardeal, mai ales cei mijlocii, așa numiții „gentry“, cari păcate îi împing cu pași repedi spre prăpastia. Vom atinge numai unele din ele.

Poftele și luxul lor — cine nu le cunósce, care scie cum le place să trăéscă fără muncă ca domni, cari n'au decât să poruncéscă și să li-se facă tóte pe voie? Ei bine, aceste potte i-au adus la sapă de lemn, așa că partea cea mai mare din ei alérgă ca nisce căpăi flămânzi după câte-o slușbuliță în comune și comitat, ținându-și însă nasul mereu sus și jucând mereu pe domnii și stăpânii cheltuitori, deși sunt datori vânduți.

Și cu tóte acestea ei jócă încă cu trufia pe „representanții maghiarismului în Ardeal.„

Foile șoviniste, cari îi numesc așa, se mai plâng asupra lor, că sunt desbinați până la măduvă între ei — e vorba de „nemeșii“ unguri din Ardeal — și acésta mai ales de când au năvălit în țéră Jidanii, cari se pricep de minune a împărechia și învrăjbi pe cei, pe care apoi voesc să-i esploateze. Nu este grand spaniol, care să privéscă cu atâta dispreț la semenul său, ca așa numitul „gentry“ maghiar ardelean. Sunt cu sutele casurile, când un „nemeș“ cu ceva stare, se rușinéză și se feresce chiar de ruda sa mai săracă.

Așa-dér nu numai crisa agrară, care a făcut să scadă prețul cerealelor în mod atât de simțit; nu numai urmările rele ale grelelor sarcini publice și trebuințele prea mari ale timpului sunt causa, că proprietarii nădrăgari unguri din Ardeal au ajuns în starea dărăpănată de adi, — ci în măsură însemnată sunt causa și păcatele parte moștenite, parte însușite în cursul timpului.

Intre tóte păcatele lor însă cel mai mare este trufia și ura lor de rassă față cu Românii și Sașii conlocuitori, care nasce în ei acea îngâmfare próstă, ce-i face nedestoinici de muncă și stăruință seriósă, nedestoinici de a-și cunósce greșelile și a și-le îndrepta, nedestoinici de a înțelege glasul timpului, care trece și va trece încă de aci încolo cu cel mai mare dispreț peste secăturile și ticăloșiile unui șovinism, care a eșit ca un miasm veninos din rugina și putregaiul vremurilor privilegiate de odinióră, când numai „nemeșul“ ungur era privit ca om.

Au trecut acele vremuri, și décă îngâmfații ciolănari de adi din Ardeal, bucurându-se de sfărmiturile, ce cad și pentru ei de pe masa bogată a păturei domnitóre jidano-maghiare din Budapesta, mai cred, că acele timpuri pot să reînvieze, — atunci sunt ómenii cei mai de compătimit și-și merită sórtea, ce și-au croit'o.

Este rușinea veacului a vedé, cum își închipuesc șoviniștii viitórea „acțiune economică“ a guvernului pentru salvarea „nemeșilor“ maghiari scăpătați din Ardeal. Din propria lor putere nu mai cred nici patronii lor, că se vor puté ridica, ci tot pe spinarea și pe socotéla Românului vor să-i ridice. Un diar de frunte guvernamental nu se sfiesce a veni cu propunerea de a-se face o descriere etnografică a stărilor agrare din Ardeal, cu scop de a-se dovedi „unde și când au fost strîmtorați în Ardeal Maghiarii de către Români“ și cari ar fi mijlócele, de-a scăpa pe Maghiari și Săcui din pretinsa strîmtóre, în care i-au adus Românii. Și câte alte propuneri de acestea s'au făcut și la congresul amintit agrar și s'au făcut și se fac și de către cei dela putere.

Va să dică nu munca, nu emulațiunea séu întrecerea cinstită, luptând fiă-care popor după puterile sale pentru înaintarea și pentru bunăstarea sa materială, ci apăsarea și scurtarea unora pe contul altora să fiă scăparea „maghiarismului ardelenesc“?

Slabă trébă și tocmélă. Ea nu numai că nu va puté scăpa pe unii de dărăpănare, dér va duce țéra întrégă în prăpastia. Nu așa se ridică țările și popórele, ci, cum ne dovedesce istoria, numai prin dreptate, prin egala résplată a muncei cinstite și a jertfelor aduse pentru binele obștesc și prin iubire între ómeni.

Noi Românii luptăm pentru dreptate și adevăr, și, după legile firei chiar, vom ajunge pe calea muncei cinstite, în mânia tuturor piedecilor și prigonirilor, mai iute la țintă, decât aceia, cari nădăjduesc în grația și forța brutală a celor dela cârmă, ca să-i pună érăși în picióre prin scurtarea și cutropirea poporului nostru.

Revista politică.

Săptămâna acésta dieta ungară a ținut numai vr'o două ședințe. Au fost însă desbateri lungi în *comisiunile camerei*, cari s'au ocupat cu budgetele ministeriilor pe anul 1901. Opoziția maghiară a desfășurat și cu prilegiul acesta o luptă destul de înfocată contra guvernului, luptă, care póte fi considerată ca un preludiu al discusiunilor agitate, ce vor urma în dietă cu ocasiunea desbaterei budgetare.

*

Nimeni nu se aștepta, și póte că mai puțin șeful guvernului ungurésc, ca *activitatea actualului guvern* să fiă *desaprobată* din punct de vedere național maghiar. Acésta însă s'a întêmplat chiar alaltăeri în congregația comitatului Mureș-Turda, ce s'a ținut în orășelul Turda. La ordinea dilei era desbaterea asupra rescriptului ministrului de interne, prin care se încuviințéză budgetul orașului Reghinul-săsesc, ce cade pe teritoriul numitului comitat. Incuviințarea ministrului a fost considerată de membrii șoviniști maghiari ai congregației ca vătămătóre, pentru-că — spune un raport telegrafic al oficiosului „Kel. Ert.“ — *„în gimnasiul săsesc din Reghin instrucțiunea se face în spirit nepatriotic“*. Comitetul permanent a propus simpla luare la cunoscință a rescriptului ministerial, dér unul din membrii congregației (Dr. Gal Sandor) a făcut contra-propunerea, ca congregația să-și esprime *„îngrijirile sale patriotice față de activitatea guvernului“*. Un alt membru, redactorul dela „Szekely Ellenzek“, a propus să se voteze *neîncredere* față de guvern.

Propunerile acestea au dat ansă la discusiuni fórte înfocate până când în fine s'a luat hotărîrea, ca comitatul să trimită ministrului de interne o adresă, în care să-și esprime *îngrijirile sale față de activitatea guvernului*. Publicarea acestei hotărîri s'a făcut în mijlocul unei furtuni și agitații, ce nu se póte descrie.

*

In străinătate evenimentul, care a dat mai mult de vorbit în cercu-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

rile diplomatice și politice și în pressa lumei întregĭ, a fost *convenția dintre Germania și Anglia privitóre la China*, ce s'a încheiat în 16 l. c. Convenția acésta stabilesce în punctul prim principiul așa numit al „ușei deschise“, séu cu alte cuvinte, tóte națiunile fără deosebire sĕ fiă egal îndreptățite în privința economică și comercială în China. Se stabilesce mai departe, ca cele douĕ puterĭ (Anglia și Germania) sĕ nu foloséscă încurcăturile de adĭ din China pentru a dobêndi avantagii teritoriale în imperiul chines și se susțină integritatea teritorială a acestui imperiu. Intr'un alt punct convenția enunță, că décă vr'o altă putere, folosindu-se de încurcăturile din China, ar voi sĕ facă cucerirĭ, Anglia și Germania îșĭ reservă dreptul de a face pașĭ pentru asigurarea intereselor lor în imperiul chines. Principiile cuprinse în convenția anglo-germană au fost comunicate tuturor puterilor interesate, cu scop de a-se alătura la ele.

Pănă acum însĕ, afară de Austro-Ungaria și Italia, nicĭ una din puterĭ nu șĭ-au dat consimțĕmêntul. Privirile tuturor sunt îndreptate acum asupra decisiunei, ce o va lua Rusia, dela care atêrnă, firesce, și atitudinea Franciei. Foile rusescĭ s'au pronunțat contra convenției. Gazeta ruséscă „Novoje Vremja“ scrie, că diplomația ruséscă este convinsă, că nicĭ Rusia, nicĭ Francia, nicĭ America și Japonia nu se vor alătura la convenția.

*

Intr'aceea în *China* însașĭ lucrurile continuă a fi tot încurcate. De mult se tot vorbesce despre începerea negocierilor de pace, până acum însĕ nu s'a făcut nimic serios. Pare din contră, că prospectele pentru pace sunt adĭ mai puțin promițĕtóre, decât mai înainte, după-ce curtea imperială chinesă stă și acum sub influența partidei resculaților.

*

Din *Africa-sudică* sosesc și acum scirĭ despre lupte continue între Burĭ și trupele englese. Ḑilele acestea au fost numĕróse ciocnirĭ mai micĭ, în care Englesii au avut pierderĭ însemnate.

Președintele *Krüger* s'a imbarcat pe un vapor, plecând spre Europa. El va merge prin mai multe capitale europene, ca sĕ înduplece pe cei mai puternicĭ a interveni în favórea unei păcĭ cinstite. Irlandesii au pregătit o frumósă adresă, pe care vor s'o presenteze lui Krüger. In adresa acésta se glorifică eroismul Burilor și se desaprobă atacul neuman, ce l'au îndreptat Englesii contra libertății și independenței lor.

Cu tótă strîmtórea, în care au ajuns, Burii sunt hotărîțĭ a continua lupta. Acésta se vede și dintr'un rĕspuns, ce l'a dat generalul Botha la una din proclamațiunile lordului Roberts. Étă ce ḑice Botha:

„In privința ordinelor d-v. de a incendia și de-a dinamita fermele, de-a asvêrli din ele pe femei și pe copii fără apĕrare și fără mijlóce de traiŭ, nu pot decât sĕ constat, că eu cel puțin întâia-óră vĕd producêndu-se asemenea fapte între beliceranțĭ civilisațĭ. Nu-mĭ rĕmâne decât sĕ protestez în contra acestor mĕsurĭ ca fiind absolut contrare tuturor principiilor dreptului de rĕsboiŭ între puterĭ civilisate. Spre a-se sfîrși, doresc sĕ vĕ dau asigurarea formală, că nimic din aceea-ce ațĭ puté întreprinde împotriva femeilor și copiilor noștri nu ne va împedeca sĕ urmăm lupta pentru independența nóstră“.

Dela congresul național bisericesc din Sibiiu. Ca întregire a celor împărtășite în numĕrul de Dumineca însemnăm, că Sâmbăta trecută congresul a ținut ultima sa ședință, în care după-ce s'a vorbit despre modul, cum diecesele sĕ pótă promova învĕțămêntul nostru școlar s'a raportat despre starea fundațiunei Gojdu, al cărei capital este adĭ de 1,813,732 florinĭ. In restimp de 30 de anĭ fundațiunea s'a urcat așa-dér cu un milion 719,732.

S'a decis, ca sĕ se aducă mulțumită membrilor representanței și sĕ se facă parastas prin comune pentru fericitul fundator Gojdu, și portretul lui comunelor sĕ li-se dea gratis.

Cel mai important punct din ordinea de ḑi a congresului a fost **alegerea consistorului** *metropolitan*.

Membrii aflătorĭ în viéță s'au realeș. A rĕmas a se alege din nou doi *asesorĭ primarĭ* în senatul bisericesc ambi din diecesa Aradului, un *asesor ordinar* din archidiecesă și un *asesor suplent* în sanatul școlar tot din archidiecesă.

Votarea a fost secretă. Au votat cu totul 79 deputațĭ, majoritatea absolută au fost 40.

Alegerea a decurs liniștit, dér totușĭ s'a dat o luptă decisivă între diferitele grupărĭ, și adecă, precum dinainte se scia, grupul goldișist din Arad îșĭ dăduse tóte silințele sĕ alégă pe vicarul *V. Mangra* în senatul bisericesc, dér n'a reușit. La scrutiniu au întrunit cele mai multe voturĭ Augustin *Hamsea* (63) și Ioan Ignatie *Pap* (44) ca asesorĭ în senatul bisericesc. V. *Mangra* a primit numai 33, ér Vasilie *Beleș* 13 voturĭ. O bilă a fost albă și una nevalidă.

In senatul epitropesc a fost ales Part. *Cosma*, cu 74 voturĭ. Trei bile au fost albe și trei nimicite; ér în senatul școlar a fost ales Nicolau *Ivan* cu majoritate de 47 voturĭ, Tr. *Bădan* a primit numai 26 voturĭ.

Congresul a fost închis printr'o vorbire căldurósă a Metropolitului, căreia între sgomotóse aplause ale congresului i-a mulțumit pentru înțelépta conducere a lucrărilor congresului deputatul Dr. Ios. *Gall*.

Trei episcopii nouĕ.

Cetitorilor noștri le este cunoscut, că congresul național bisericesc gr. or. din Sibiiŭ, într'o ședință din sĕptĕmâna trecută, a primit propunerea comisiunei organisătóre cu privire la înființarea încă a trei episcopii: una la Oradea-mare, unde este și adĭ consistoriu și vicar episcopesc, și altele cu totul nouĕ în Timișóra și Clușiŭ séu Deșiŭ pentru ținuturile de nord ale Ardealului.

Era de prevĕḑut, că acésta decisiune congresuală va stîrni o discusiune viie și pătimașe în foile opoziționale maghiare, la care vor lua parte ca întotdéuna în felul lor și foile guvernamentale.

Atacul l'au deschis nesăbuiții dela „Egyetertes“, care a dat alarma, că prin cele trei episcopii gr. or., ce vor fi a-se mai înființa, se vor întări numai „Valahii“, și au început sĕ strige érășĭ în contra guvernului Szell că sufere tóte acestea. Imediat au urmat, după fóia kossuthistă, clericalii opoziționalĭ dela „Alkotmany“, carĭ în fanatismul lor religionar catolic vĕd chiar în înființarea episcopiilor amintite o „organisare a Românilor în contra Romei“, înțelege adecă în contra bisericei catolice. Ei scriu un articul cu acest titlu, care prin neesactitățile, suspiționările și insultele, ce le conține, nu face onóre numitei fói, „Alkotmany“ năvălesce turbat asupra bisericei gr. or. contrar ținutei sale seriόse de mai înainte.

Ce póte sĕ sufere Roma și biserica catolică, décă biserica română gr. or. îșĭ va completa organisarea sa prin înființarea de câte-va episcopii nouĕ? E învederat dér, că „Alkotmany“ sub masca religionară, face propaganda cea mai condamnabilă șovinistă în contra naționalității române din Transilvania și Ungaria

Tot în contra naționalității române sunt îndreptate și uneltirile catolicilor ungurĭ contra organisațiunei autonome a bisericei române unite. Va sĕ ḑică iau pe unul, ca sĕ dea într'altul, și intors, țintind numai la una: adecă la slăbirea și totala aservire a poporului român fără deosebire de confesiune.

Acum vin foile guvernamentale și chibzuesc cum s'ar puté folosi de cestiunea înființării nouĕlor eparchii române gr. or., pentru-ca sĕ revisuéscă statutul organic al bisericei, adecă sĕ l bată pe calapodul unguresc.

Dér vom avé destul prilegiŭ a reveni la planurile dușmanilor neamului și ai bisericei nóstre.

Crimele Bulgarilor

Ordonanța definitivă.

Astăḑĭ este cunoscută ordonanța definitivă, dată de judele instructor *I. Florescu* privitor la omorîrea lui Chiril Fitowski, la omorîrea profesorului Ștefan Mihăileanu și la complotul contra vieții regilor României și Serbiei. Faptele stabilite de acéstă ordonanță pun în uimire, nu atât prin descoperirea aberațiunii morale la unii indiviḑĭ, cât prin descoperirea unei stărĭ de lucrurĭ anormale în Bulgaria. In mintea fie-căruia vine întrebarea: este vorba de crimele câtor-va Bulgarĭ, séu este vorba de crime bulgărescĭ?

Dér sĕ precisăm aceste observațiunĭ.

In séra de 1 Februarie 1900, pe la óra 10, Chiril Fitowski este omorît, cu toporul, de Boiciu Ilieff, în tovĕrășiă cu Nicola Miteff, Mitu Stoiceff, câte trei veniți în acest scop din Bulgaria, și cu Alexandru Trifanoff, student în Bucurescĭ. Care este motivul crimei?

Căpitanul Ivan Popoff, din reg. 2 Isicrski, cu reședința în Rusciuc, însărcinéză, în numele comitetului macedonean din Sofia, pe Chiril Fitowski, soldat tot în reg. 2 Isicrski, sĕ cumpere arme în România, încredințându-i 700 lei. Intârḑiând prea mult în România Fitowski, căpitanul Popoff se plânge soției aceluia, că a mâncat paralele, afirmând, că suma încredințată era mult mai mare de 700 lei. Fitowski trimite o scrisóre, în care ḑice: „décă Popoff nu-mĭ trimite 25 lei și un pașaport, nu va fi bine nicĭ de el, nicĭ de mine“. Avem dér dreptul sĕ credem, că Popoff a *furat* banĭ ai comitetului macedonean *și* că Fitowski scia acésta.

Pe la 15 Ianuarie, căpitanul Popoff, înțeles cu locotenentul Stoianoff și căpitanul Protogheroff, vine în Bucurescĭ cu scopul d'a momi pe Fitowski sĕ mérgă la Rusciuc, unde erau gata sĕ-l omóre asasinii Ilieff, Miteff și Stoiceff; dér Fitowski, după ce ajunge la Giurgiu, refusă sĕ trécă Dunărea.

Atuncĭ, Ilieff, Miteff și Stoiceff sunt trimișĭ la Bucurescĭ de Boris Sarafoff, președintele comitetului macedonean, se omóre pe Fitowski.

După câte-va ḑile dela sĕvîrșirea crimei, locotenentul Stoianof și alțĭ membri din comitetul macedonean amenință cu

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Intre ómenĭ.

— Snóvă. —

N'oiŭ ḑice, că n'a fost așa. Căcĭ a minți nu-i tréba mea. Asta diregătorie o las acelora, carĭ umblă cu poveștile și îșĭ pun înainte minciunile, cum omul de omeniă bliidul cu plăcintele. Ci eu voiŭ spune o întêmplare adevĕrată, care am auḑit'o și eu odată. Și scițĭ dela cine?... Ehei! asta a o sci ar fi bine.

Dela badea din *Ortelec*, frate; om de parolă și ispăsit de pĕcate. Că dór, Dumnea-sa e protopop, — și n'a sătura cu minciunĭ pe norod. Tăcețĭ déră și mĕ ascultațĭ, și, déc'o fi minciună — iertațĭ....

*

Ḑice, adecă, că Dumnea-sa leul, — cunóscețĭ D-vóstrĕ firea lui, mai bătênd cele stepe pustelnice mișunând după de-ale guriĭ, se întêlnesce odată — gâcĭ?... se întêlnesce velîștem cu jupânésa mâță.

„Bună ḑiua, surată“, ḑice leul.

— Mulțam dumitale, nălțate împĕrate; bună sĕ țĭ fie *dirima*.*)

„D'apoi de unde? până unde, soro, prin țĕrile aste strĕine și departe de tine?“

— Mai sciu și eu! Ècă alerg și eu drumurile, ca cel nĕcăjit și alungat de gândurĭ. Umblu sĕ-mĭ mai îndulcesc cele ḑile, că prea mi-le-au oțetit, pe unde am trăit.

„Rea țéră trebue sĕ fie și pe la voi, soro, ḑise leul, căcĭ după pene și port — cum te arățĭ, — par'că te-ai trage din neamul meu; dér atât ești de pipernicită, cât — sĕ-mĭ fie de față frațiĭ — chiar, că mi-ar fi rușine de tine“.

— Așa-i Măria ta. *Am trăit între ómenĭ, și*, — n'am ce spune.

„Intre ómenĭ?... Și ce pómă e aceea?“ se miră leul“.

— Nu poftì Măria ta sĕ i cunoscĭ, că dracu-i drac și e de dóuĕ felurĭ: împelițat și neîmpelițat, dér omul îi întrece pe toțĭ. Omul s'ar mânca și unul pe altul.

*) *dirima*: provincialism sătmărean. Veḑĭ: Dirimă de putrigaiŭ
Cum n'am cuțit sĕ te taiŭ.

„Ascultă bre!... Auḑĭ, soro, că mĕ facĭ dornic, sĕ cunosc și eu leguma aceea. N'ai puté sĕ-mĭ arățĭ vre-o mutră?...“

— Nu poftì, Măria ta. Amar mie, că i cunosc; bogda de cine nu-i cunósce.

Intre aceste, — ce-ai gândì: de unde, de unde nu — întrébă-mĕ — trece pe acolo un moșneag, și mai în urma lui un băiat.

„Uită mĕi!!... ḑice leul, arătând spre moșnneag — „dóră nu o fi acesta om?“

— Nu, Măria ta, rĕspunde mâța, acesta numai a *fost* om.

„Mai ḑi-mĭ cela“, întrébă leul — și arată spre băiat

— Acela, Măria ta, — grație capului meu, — numai o sĕ fie om; dér lasă-i pusderiilor, nu-țĭ face gândurĭ cu ei. Nu-s vrednicĭ.

Grăesc și eu ca cel pățit. Am trăit între ei și, étă la ce m'am ales?... dușmanii mĕ gonesc și neamul meu se rușinéză de mine!

— Așa-i. Nu-s vrednicĭ... Omul — ca ciuma și ca bólele cele lipicióse: unde-l veḑĭ, sĕ-l încunjurĭ și sĕ te ferescĭ de el.

Astfel povestind leul și mâța — cucernica — étă-mi-te, că vine un călăreț, purtând la stânga o sabiă strălucitóre și la brêu dóuĕ pistóle.

— „Auăŭ — ḑice mâța — ăsta-i om“, și trage pe leu mai aprópe.

Călărețul cugetând și temêndu-se, că leul vrea sĕ-l atace și sĕ-șĭ facă o tocană bună din ciolănuțele lui, apucă pistólele și grabnic, ca celui ce-i arde casa, le descarcă asupra leului. Imbiâncesce apoi sabia și se apără ca cel din primejdiă până când *Cucernica* cu vicleșugul ei muieresc îl silesce pe leu sĕ-i dea bună pace și sĕ facă un „*rückwätskoncentrirung*“.

„Alelei, soro“, ḑice leul către mâță, netedindu șĭ cu laba ranele din frunte, „nu mĕ mir, că te-ai pipernicit până p'acolo trăind între ómenĭ. Mai mult mĕ mir, că nu te-ai năpustit cu totul. Că uită! numai de dóuĕ-trei-orĭ ce-mĭ scuipase în ochĭ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

mórte pe vĕduva lui Fitowski, décă se va presenta în România sĕ cére pedepsirea omorîtorilor şi o forţeză sĕ dea declaraţia mincinósă, că soţul ei a fost spion al Turcilor.

Étă dér, că trei ofiţerĭ în activitate, căpitanul Popoff, locotenentul Stoianoff şi căpitanul Protogheroff, pentru a ascunde furtul unei sume de banĭ, care aparţinea comitetului macedonean, rênduesc omorîrea lui Fitowski şi comitetul macedonean din Sofia ordonă sĕvîrşirea crimei!

In nóptea de 22 Iulie 1900, profesorul Ştefan Mihăileanu este omorît în Bucurescĭ de Stoian Dimitroff, cu un glonţ de revolver. Care este motivul acestei a dóua crime, sĕvîrşită în capitala României de Bulgarĭ?

Stoian Dimitroff a fost poruncit sĕ omóre pe Mihăileanu de Boris Sarafof, Davidoff şi Covaceff, preşedintele, vice-preşedintele şi secretarul comitetului macedonean din Sofia.

Causa hotărîrei? Mihăileanu redacta diarul bucurescean „Peninsula Balcanică!

Trebue sĕ adăogăm, că între cei carĭ au împins la crimă pe Dimitrof, este şi căpitanul Troleff, comandantul pompierilor din Rusciuc.

Incă două crime plănuite de comitetul macedonean din Sofia:

I-a. Omorîrea studentului Trifanoff, complice la omorîrea lui Fitowski şi arestat în penitenciarul Văcărescĭ, pentru-că era bănuit, că ar fi făcut desvĕlirĭ justiţiei române;

II-a. Omorîrea lui P. Stoiloff, numai şi numai pentru-că a fost pîrît, că n'ar fi patriot, de băcanul Alexoff, care iubia pe nevasta lui.

Pe când se plănuiau aceste crime, Boris Sarafofi, preşedintele activ al comitetului macedonean din Sofia, a dispus sĕ se spargă casa de banĭ a lui Alex. Stefanoff, cârciumar lângă hotelul Avram.

După omorîrea Bulgarului Fitowski, omorîrea Românului Mihăileanu; după omorîrea Românului Mihăileanu, aflăm, că se *încerca* omorîrea Regelui României. Boris Sarafoff a ordonat lui Marcu Bosniacoff sĕ omóre pe Suveranul român. Marcu Bosniacoff şi Anghel Pop-Arsoff au păzit armaţĭ, în ţiua de 19 Decemvre 1899, sĕ trécă Regele pe podul de peste Dâmboviţa în josul căleĭ Victoria; dér Regele n'a trecut.

Este probabil, că comitetul macedonean din Sofia, trimisese asasinĭ şi la Belgrad, ca sĕ omóre pe regele Alexandru.

Motivul pentru care sĕ plănuesc aceste două regicide este ca, în vremea în care agenţii de sub ordinele lui Sarafoff ar fi provocat revoluţiă în Macedonia, România şi Serbia sĕ fie turburate prin dispariţia suveranilor lor.

Cine compune comitetul macedonean din Sofia, care poruncesce hoţii, crime, regicide? Étă câte-va nume: locotenentul în retragere Sarafoff, colonelul în retragere Jeleawski, locotenentul Busuncoff, locotenentul Zugrafoff, căpitanul Matroff, căpitanul Popoff, locotenentul Garafaloff, căpitanul Protogheroff. Preşedintele de onóre al comitetului este generalul Nicolaeff, adjutantul principelui Bulgariei.

Aşa-dér în Bulgaria, ofiţerii în activitate, sub preşedinţa de onóre a şefului casei militare a Suveranului, poruncesc hoţii, omorurĭ, regicide!

Se póte vedea puterea comitetului presidat de adjutantul Suveranului Bulgariei, din faptul că, în cestiunea crimelor de carĭ vorbirăm, sunt declaraţĭ culpabilĭ mai mulţĭ de 20 inşĭ.

De aceea am dis, că ordonanţa judecătorului instructor Florescu pune în uimire lumea, nu atât prin desvĕlirea aberaţiunii morale la unii individĭ, a lipsei de simţ moral la alţĭ individĭ, cât prin desvĕlirea unei stărĭ de lucrurĭ anormale în Bulgaria.

Este vorba de crimele câtor-va Bulgarĭ, séu este vorba de crime bulgărescĭ?

(„Constit.")

Dela Curtea de juraţĭ din Sofia.

Amĕnunte din procesul lui Ciolacoff.

Curtea de juraţĭ din Sofia a judecat Sâmbătă procesul numitului N. Ciolacoff, supus bulgar, care a incercat sĕ asasineze pe supusul român Th. Cradja, comerciant din Sofia.

Din interogatoriul inculpatului N. Ciolacoff reese, că el e în vîrstă de 21 de anĭ. In urma relei sale purtărĭ a fost isgonit din casa părinteascĕ; a avut o funcţiune,— nu spune ce anume— la Curtea princiară. Intr'o ţi insultă garda, pentru care făcù 20 de ţile închisóre.

Intrebat de preşedinte, acusatul a declarat că într'o ţi citind „*Peninsula Balcanică*," No. 19 din 29 Maiŭ anul acesta, găsi un articol injurios în privinţa sa şi creţênd că autorul este Th. Cradja, sĕ duse la prăvălia acestuia spre ai cere explicaţiunĭ.

In urma unei certe cu Cradja, scóse revolverul şi trase cincĭ focurĭ asupra lui, rănindu-l grav. Ciolacoff fù arestat, ér Cradja fù lăsat într'o baltă de sânge.

Victima Th Cradja, care n'a găsit în tótă Sofia nicĭ un advocat, suferind încă, a declarat următórele:

„La 4 Apr. un óre-care Iakim Petroff a vinit în prăvălia mea pentru a-mĭ cere banĭ în numele înaltului comitet macedonean. El îmĭ propuse sĕ cumpĕr obligaţiunĭ de ale împrumutului macedonean. I-am rĕspuns, că n'am banĭ pentru un asemenea scop".

„Sunt Român, mĕ ocup de afacerile mele comerciale şi în politică nu mĕ amestec. In urma acestor cuvinte Petroff plecă. La 3 Iunie apĕru în *Les Reformes* (fóia lui Sarafoff) un articol a lui Ciolacoff, în care eram violent atacat. In séra de 10 Iunie, în momentul când mĕ pregăteam sĕ închid prăvălia, Ciolacoff veni de-o-dată în faţa mea şi mĕ întrebă pentru-ce n'am dat banii, pe carĭ i-a cerut Petroff".

„In urma rĕspunsului meu, că nu datoram nimic acestui om, Ciolacoff, intinse revolverul asupra mea şi'l descărcà de cincĭ orĭ. Intervenţiunea gendarmilor mi a scăpat viaţa".

Toţĭ martorii confirmără această depositiune.

Juraţii dădură un verdict, condamnând la trei anĭ închisóre pe Ciolacoff. Condamnatul însĕ fiind minor, pedeapsa îi fù schimbată într'un an închisóre, putênd fi pus în libertate pe cauţiune şi cu drept de recurs în casaţiune.

Ciolacoff a fost liberat imediat pe 1000 de lei cauţiune.

SCIRILE ŢILEI.

— 13 (26) Octomvrie.

O harnică comună românéscă. Din comuna *Mosniţa* primim o corespondenţă, în care ni-se descoper frumóse lucrurĭ. Étă ce ne spune între altele: Deşi până acum lucrurile în satul nostru Mosniţa n'au mers înainte cum ar fi fost de dorit, din causă că poporului i-au lipsit învĕţătorĭ şi peste tot conducĕtorĭ bunĭ. De un an încóce însĕ a venit în comună ca învĕţător d-l George *Caba* şi deşi în timp atât de scurt, s'au făcut între Românĭ lucrurĭ frumóse. Invĕţătorul din propriul sĕu zel s'a început în tótă séra a petrece cu sătenĭ şi tinerime în şcóla instruindu-i în cântărĭ bisericescĭ şi lumescĭ. Prin hărnicia învĕţătorului s'au făcut statute pentru înfiinţarea unei reuniunĭ de cântărĭ şi acestea s'au şi întărit. Rĕmâne numai ca sĕ se lucre bărbătesce pentru a ne strînge în jurul reuniunei. Tot prin stăruinţa învĕţătorului s'a arangiat o producţiune care a adus un câştig de 80 coróne destinate pentru înfiinţarea unei *bibliotecĭ*, pe care prin strînsa unire dintre fraţĭ încă vom face-o încurênd. — Étă ce se póte, décă are cine sĕ conducă pe poporenĭ şi scie sĕ câştige încrederea lor! — V. Iovanel.

Nenorocire. In comuna Heghig de lângă Braşov s'a întêmplat ţilele acestea o mare nenorocire. O femeiă sĕracă cu o fată a ei de 18 anĭ s'a dus la cósta unui deal dela capĕtul satului ca sĕ-şĭ aducă de-acolo nĕsip galbin. Când săpau în grópă, care era destul de adâncă, de-odată pământul cu o sguduitură puternică se surpă asupra femeilor. Fata murì numai decât, ér mamă-sa a fost scósă, dér greu rănită.—Câte nenorocirĭ de acestea nu se întêmplă şi totuşĭ ţĕranii noştri nu mai învaţă odată sĕ-şĭ scie cruţa viéţa de pericule!

Falsificare de vinurĭ în seculul al 18-lea. Falsificarea vinurilor, ca multe alte rele, datéză din timpurĭ vechĭ. Incă la începutul seculului al 18-lea s'au iscat multe plângerĭ pentru abusurile, ce se făceau cu vinurile de Tocai, ba aşa departe ajunseră cu falsificarea vinurilor, încât guvernamentul vecinei Polonie a admoniat pentru acésta autorităţile superióre de guvernament ungare. Plângerile au devenit tot mai dese, aşa că a trebuit sĕ aducă Ungurii articulul de lege 118 din 1723 prin care se dispune: „pentru-ca binele public sĕ nu sufere din causa înşelătoriilor privaţilor, e dreptate, ca cei ce falsifică fiă în orĭ-ce mod vinurile mai alese, séu le înlocuesc cu alte vinurĭ mai rele şi le vênd sub numele vinurilor celor bune, *sĕ fiă numai decât pedepsiţĭ nimicindu-li-se tóte vinurile*". — Intr'o altă lege adusă în 1729 art. 12 se obligă de-adreptul autorităţile ca „sĕ îngrijéscă cu diligenţă de falsificatorii de vinurĭ şi sĕ-i pedepsésca în mod esemplar." — Va sĕ dică încă pe la începutul veacului al 18 lea se făceau legĭ pentru pedepsirea cât mai aspră a falsificatorilor de vinurĭ, pe când în vremile stăpânirilor ungurescĭ din ţilele de aţĭ abia se pot căpĕta vinurĭ de cumpărare nefalsificate. E lume jidovéscă în ţéra ungurésca!

Căsĕtoriă. Primim din Bucurescĭ scirea, că aţĭ va avé loc căsĕtoria religiósă a compatriotului nostru *George N. Măciucă* cu d-ra *Ecaterina Moţăţeanu*. Dorim viéţă lungă tinerei pĕrechi!

Cu un bandit mai puţin. Sĕcuiul *Bodo* Péter din comuna Lemniu, în Sĕcuime, era renumit şi tot ţinutul se cutremura de el. Avea un trup grozav de puternic şi poporaţiunea nu mai avea linişte de el, căcĭ era un hoţ, care nu scia sĕ cruţe viţele omenescĭ, mulţĭ ca a furat din grajdurile ómenilor şi multe crime a sĕvîrşit. Era acum la temniţă pe 20 de anĭ, dér mórtea l'a scăpat de temniţă, deşi se spune despre el, că în ţilele din urmă dorea tare viaţa. Poporaţiunea din acel ţinut se bucură mult, că a scăpat de acéstă spaimă a lor.

Cununii. D-l *Dumitru A. Badea* şi d-ra *Elena D. Rusu*, amêndoi din Braşov se vor cununa mâne în biserica Sf. Adormirĭ din Braşovul-vechiŭ.

— D-l *Mateiŭ M. Stroescu* cântăreţ în Turcheş şi d-ra *Aneta I. Sulu* din Cernatu se vor cununa Duminecă în 22 Octomvrie (4 Nov.) 1900 în biserica S.-lui Nicolae din Cernatu.

Tifoidă. Din Arad se telegrafézà, că în comuna Curticĭ de câte-va ţile grasézà tifoida. Ţilnic mor câte 4—5 inşĭ.

In interesul economilor din comitatul Făgăraşului suntem rugaţĭ a publica următórea însciinţare: La cererea reuniunei agricole comitatense, d-l ministru de agricultură a binevoit a-ne pune la disposiţiă spre folosire o *móră de măcinat póme* şi un *teasc de fier*. Cei ce doresc sĕ folosésca aceste aparate practice şi din póme se prepareze un vin bun şi trainic sĕ se adreseze la subscrisul referent economic în Sâmbăta-de-jos spre a lua în folosinţă aparatele şi a obţinĕ instrucţia de lipsă la manipulare şi facerea vinului. — Sâmbăta-de-jos, 20 Oct. 1900: *N. Albani.*

---

cu drăciile alea şi... p'aci, p'aci, că nu-mĭ luà lumina ochilor!

Farnaş, 1900, brumărel 18.

Kœvari.

Cuvênt funebru

rostit de I. Dariu,

la înmormêntarea fostului director şi învĕţ. pensionat:

G. Bellissimus

întêmplată la 8 (21) Octomvrie 1900.

Stimaţĭ şi Jalnicĭ Ascultătorĭ!

„În lupta vieţiĭ sĕ ai de făclie
O lampă cerésca, o stea argintie".

V. Alexandri.

Sudorĭ grele, sudorĭ de mórte îl taie pe omul, când se vede în faţa nĕcasului, înaintea duşmanului, care vré sĕ-i rĕpună viaţa, ca sĕ-i răpéscă pânea şi s'o dea la ai sĕi. Cât de greu îi cade, când nu are şi nu vede pe nimenĭ sĕ-i sară 'ntr'ajutor! Când vede înainte-şĭ mórtea şi îndĕrĕt grópa. Dér apoi cât de bine-i pare, când vede dintr'o parte un înger de 'ndurare, că vine cu grăbire sĕ-i dee ajutor! Atuncĭ sudorile îi trec, duşmanul e învins şi alungat. Şi omul nostru îşĭ vede liniştit de drumul seu.

In nóptea întunecósă e greu sĕ umbli prin locurĭ necunoscute şi primejdióse, căcĭ nu eştĭ sigur de nicĭ un pas, care-l facĭ şi nu sciĭ cu cine te 'ntêlnescĭ. Dér étă de după munţĭ, că apare o lampă cerésca! E blânda lună, mângăierea celor ce au înoptat pe un drum necunoscut, pustiu şi depărtat. Intunerecul, cum o vede, ar vré s'o stingă, dér nu póte: ea e sus şi el e jos. Luna îşĭ aruncă raţele ca săgeţile în tóte părţile. Intunerecul simte puterea lor şi se retrage cu grăbire în vizunia lui. Toţĭ cei rĕi la vederea ei se retrag din drum şi s'ascund în umbră, de témă sĕ nu fie aflaţĭ şi trădaţĭ de ea. Acum temerea de primejdiă a trecut, inima bate mai lin, drumul pare mai scurt şi mai uşor, căcĭ pe călĕtor îl însoţesce pacĭnic un tovaroş bun şi blând, care îl mângăie, îl păzesce şi-l ajută.

Ei, dér tot ce-i bine 'n lume, măcar de ar ţinĕ cât de mult, tot sĕ trece iute, se duce dela noi, ca şi când n'ar mai fi fost nicĭ-odată. Écă un alt munte în calea ei! Luna-i obosită şi sĕ duce sĕ se culce dincolo de el, luându-şĭ rĕmas bun dela cei-ce i-au însoţit până aci în calea lor.

Întunerecul atât a aşteptat; ese din nou din vizunia lui cu tóte cetele celor rĕi şi se întinde cu grăbire, câtu-i de mare şi până unde ajunge, simţindu-se singur domn şi stăpân preste acel loc. Primejdiile se aşéţă şi ele pânditóre de-alungul drumului. Acum vai de bietul călĕtor, singurel şi fără ajutor!

Dér óre colo 'n zare ce sĕ vede strălucind, eşind de sub aripa norilor şi trecênd mândru peste crésta munţilor? E o stea frumósă, argintie: — lucéfărul dimineţiĭ, dulcele prevestitor al ţilei apropiate, par'că-ar fi arhanghelul d'apoi, vestitorul învierii morţilor şi a vieţiĭ de vecĭ.

Şi óre ce sunt printre noi *bĕtrâniĭ* venerabilĭ, cu mintea luminată şi cu inima încălţită de tot ce e nobil, măreţ şi frumos în lume? În lupta cea grea a vieţiĭ ei ni sunt îngerĭ păzitorĭ, ce vin cu grăbire sĕ ne dee ajutor. În câmpul luptei sfătuiţĭ şi conduşĭ de ei eşim tot-déuna învingĕtorĭ asupra duşmanului.

În nóptea cea grea a vieţiĭ ei ni sunt făcliĭ aprinse, lampe cerescĭ, stele argintiĭ. La ivirea lor întunerecul dispare din calea nóstră, ér duşmaniĭ noştri, trăitorĭ din nópte, se ascund în umbră, căcĭ le témă de bĕtrânĭ că-i vĕd şi ni-i arată, ca sĕ scim, cum şi de unde sĕ ne păţim de ei.

Bĕtrâniĭ mai la tóte popórele s'au bucurat de mare vaţă şi onóre pentru sfatul şi înţelepciunea lor.

Nisce duşmanĭ ai Atenienilor din vechime nu-i puteau bate pe aceştia nicĭ de cum. Atuncĭ se scólă unul mai înţelept dintre ei şi le ţice: *„Décă voiţĭ sĕ învingeţĭ pe Atenienĭ, mergeţĭ mai întâiu şi omoriţĭ pe bĕtrâniĭ lor!"*

Sfatul şi ajutorul cel bun al bĕtrânilor înţelepţĭ nu e aur sĕ-l cumpănescĭ. Numai rĕul şi paguba nóstră *este*, că tocmai atuncĭ, când ne-am dedat cu ei şi cu binele ce ni-l fac ei ţilnic, obosiţĭ şi ei în lupta vieţiĭ, sĕ duc ca şi luna, dincolo de munte, s'astrucă în grópă, ca sĕ se culce. Ér noi ne prăpădim de dor în urma lor. Cât trăesc cu noi şi printre noi, póte că nu scim sĕ-i preţuim de ajuns şi nu ascultăm cu sfinţeniă sfaturile cele bune ale lor, ba de multe-orĭ îi mai şi supărăm. Pĕcat neiertat! Numai după-ce nu-i mai avem între noi, numai atuncĭ deschidem ochiĭ şi vedem, că ce-am perdut.

Stimaţĭ şi Jalnicĭ Ascultatorĭ! De ce e inima nóstră întristată aţĭ, şi pentru care scop ne-am adunat aicĭ? Inima nóstră e

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sânţire de biserică.

Órda de jos, Octomvre 1900.

După un veac şi mai bine vechia bisericuţă din comuna nóstră, care era de pe timpul nemuritorului istoric Maior, s'a surpat.

Fără întârdiere s'a ridicat însă o nouă biserică cu un turn frumos, care s'a şi sfinţit în 14 Octomvre a. c. Sfinţirea s'a făcut prin delegatul Escelenţei Sale Metropolitului din Blaşiŭ, Reverendissimul Domn Alesandru Dobrescu protopopul Sebeşului, care sosì în comună însoţit de d-l paroch Ioan Bitea din Cut, parochul Ioan Pop din Daia, precum şi învĕţătorul din Cut. Intre aclamaţiunĭ de bucuriă se apropià d-l protopop spre biserică, unde fŭ salutat de zelosul preot local Avram Stoian.

Imbrăcaţĭ toţĭ în sfintele ornate începû sfinţirea bisericei, care, prin curtea sa spaţióşă fŭ încungiurată de trei-orĭ în procesiune, cetindu-se evangeliile şi stropindu-se cu apă sfinţită, sfântul lăcaş.

Reîntrând în biserică se continuà serviciul divin, şi după cetirea evangeliei Rvds. D-n protopop, dând prin preotul Ioan Bitea, cetire scrisórei Esc. Sale metropolitului, prin care împărtăşesce binecuvêntarea sa, ţinŭ o frumósă predică ocasională. D-l protopop espune în cuvinte părintescĭ chiămarea sântului locaş, şi arată datorinţele creştinilor faţă de biserică; dă o mulţime de sfaturĭ şi îndémnă pe toţĭ la alipire de maica biserică, îşĭ esprimă apoi, cetindu-se lista binefăcĕtorilor, mulţumirile sale.

Intre cei, carĭ cu munca, cu sfatul, cu banĭ au contribuit la ridicarea bisericei, amintesce pe judele şi epitropul prim din loc Art. Stoia, I. Pleşa notar în Berghin, Ir. Opriţa, Nic. Rus ziditorul bisericei, Ioan Bota din Alba-Julia, Vasiliu Hăţegan notar în Órda şi pe alţii.

La eşirea cu st. darurĭ au fost amintiţĭ Esc. Sa Victor, Atanasie etc.

După serviciul divin, care a decurs cu multă pompă, credincioşii au fost stropiţĭ cu apă sfinţită. Lumea adunată în curtea bisericei aclaméză pe d-l protopop şi pe ceilalţĭ asistenţĭ, carĭ se îndréptă spre locuinţa preoţéscă din imediata apropiere. Deşi în condiţiunĭ materiale modeste, zelosul preot Avram Stoian, pe lângă tóte oboselile de lunĭ de dile şi alte multe cheltuelĭ, întrunesce la ospitala sa masă în frunte cu preoţimea la 30 persóne. La masă sunt representanţii bisericei, fruntaşii din sat, preotul Luca dimpreună cu cantorul sĕu din Alba-Julia. In decursul prândului s'au ţinut toaste, cel dintâiŭ îl ridică protopopul pentru Esc. Sa Metropolitul; preotul local salută pe delegatul metropolitului, d-l protopop; d-l notar Vas. Haţegan un zelos şi brav notar, salută preoţimea; parochul Ioan Bitea a adus meritatele laude întreprindĕtorului Nic. Rus, care şĭ-a dat silinţa a face o biserică solidă, frumósă şi totuşĭ eftină şi a mai dăruit tot-odată şi o frumósă cruce pe vêrful turnului.

Buna dispositiă a mesenilor a fost mărită şĭ prin 21 telegrame venite dela doi vrednicĭ fiĭ ai comunei, adĭ despărţiţĭ, anume: George Stoian şef de gară în Buzĕu şi Nic. Dreghiciu funcţionar în Becicherecul mare. Cel dintâiŭ a dăruit bisericei *100 franci* în aur, ér al doilea *20 cor.* Donatorii au fost salutaţĭ călduróse cu dorirĭ de „sĕ trăiéscă".

Din ospitala casă a preotului óspeţii au fost învitaţĭ la judele comunal Artenie Stoia, care primì pe toţĭ în modul cel mai călduros. Aicĭ la judele nĭ-a fost dat sĕ vedem ce póte face omul sîrguincios şi cu minte. Fel de fel de unelte de economiă, vite de rassă nobilă şi alte multe. Judele servesce drept model sătenilor în privinţa economică şi este un brav Român.

Un participant.

Concurs.

Comitetul „Asociaţiunei pentru sprijinirea învĕţăceilor şi sodalilor românĭ din Braşov" escrie concurs cu terminul până la 15 Decemvre n. c. pentru împărţirea a *a douĕ ajutóre de câte 150 coróne* la măiestriĭ începĕtorĭ din orĭ-ce branşă, carĭ au deschis în Braşov în decursul acestui an o meseriă de sine stătătóre, séu vor deschide până la espirarea terminului prevĕdut în acest concurs.

Cei-ce vor reflecta la vr'unul dintre aceste ajutóre, vor avé a-şĭ trimite petiţiunile lor instruite în sensul acestui concurs.

Din şedinţa comitetului „Asociaţiunei pentru sprijinirea învĕţăceilor şi sodalilor românĭ din Braşov" ţinută la 12 Oct. n. 1900.

Ioan Socaciu, preşedinte. **I. Dariu,** secretar.

NECROLOG. **Ioan Pop,** asesor consistorial, protopop onorar, parochul Odoreului, după un morb scurt suportat cu paciinţă creştinéscă, împărtăşit cu sf. taine ale muribundilor şĭ-a dat blândul şi nobilul sĕu suflet în mâinile Creatorului în 23 l. c. la órele 6 a. m. în etate de *91 anĭ*, plinind în serviciul sf. Altar al Sionului Românesc ca preot devotat chemărei sale înalte 64 anĭ. Ceremoniile funebrale s'au îndeplinit în biserica parochiale din Odoreiu în 25 l. c. 10 óre a. m.

Odoreu, 23 Octomvrie 1900.

Maria Pop vĕd. Huban; Ioan, Paul, Amalia, Teresia Pop, fiĭ; Vas. Anderco ginere, Cornelia Batin noră, (urméză un numĕr mare de nepoţĭ.

Recompensele şi pedepsele în şcóla poporală.

(Studiu pedagogic de I. DARIU.)

2. Determinarea şi aplicarea pedepselor.

— Fine —

„Este un lucru nepedagogic a întrebuinţa tot aceleaşĭ pedepse la vătĕmărĭ séu greşelĭ în aparenţă asemenea. Numai la pedepsirea în acelaşĭ timp a mai multor şcolarĭ deodată, trebue învĕţătorul a urma asemenea. Décă au luat parte şi şcolarĭ bunĭ dimpreună cu cei rĕĭ la conturbarea ordinei, atuncĭ e mai bine, ca pedepsindu-i pe toţĭ, cei rĕĭ sĕ scape cu o pedépsă mai uşóră, decât sĕ capete şi cei bunĭ o pedépsă, care ar merita-o numai cei rĕĭ. Lucru de sine înţeles, că învĕţătorul are sĕ observe aceea, că pedépsa sĕ se întêmple în raport direct cu purtarea. O esaminare temeinică şi o convingere liniştită despre fapta comisă, este de lipsă, şi în decsebĭ faţă de pedépsa corporală. Acésta este pedépsa cea mai depărtată şi de mulţĭ pedagogĭ şi nepedagogĭ este aruncată. Fără dreptul de a aplica şi pedépsă corporală în unele casurĭ, învĕţătorul nu póte fi; de-óre-ce se ivesc şi casurĭ de acelea, unde învĕţătorul nu află alt mijloc, decât pedépsa corporală, d. e. gândiţĭ la opunerĭ, minciună, la chinuirea de animale, la lovirĭ preste corpul altuia, la nelegiuirĭ în contra pomilor şi a câmpului, la furturĭ ş. a.

Aceste lucrurĭ nu le poţĭ trata cu blândeţă... Pedépsa corporală însĕ în casul acesta trebue sĕ fie mărginită. O întrebuinţare prea désă a băţului, este un semn de slăbiciune personală. Tocmai de aceea învĕţătorul trebue sĕ fie fórte *precaut.* Trebue ca bătaia sĕ-i causeze durere, căcĭ acesta este scopul pedepsei corporale, numai sĕ nu lase urme. Şi ca sĕ încunjurĭ acésta, este numai un mijloc: socotélă séu judecată liniştită. De aceea învĕţătorul sĕ ţină băţul mai bine închis, decât sĕ pedepséscă în clocotul mâniei." (Seyfert.)

Pedépsa corporală sĕ aplică mai ales în următórele casurĭ: *Neascultarea în decursul prelegerii, negligenţa în lucrurile şi lucrările de şcólă, absentarea dela şcólă fără scirea şi voia părinţilor, precum şi a învĕţătorului, purtarea necuviincióşă faţă de conşcolarĭ şi de alte persóne, chinuirea de animale, stricarea cuiburilor de pasĕrĭ, ruperea pomilor, necurăţenie, furturĭ, mincĭunĭ, rea voinţă, ură ş. a.* La furt, pe lângă pedépsa corporală, şcolarul respectiv sĕ fie silit a înainta celui ce se cuvine obiectul înstreinat.

Orĭ cărei pedepse corporale trebue sĕ-i premérgă celelalte pedepse, şi numai décă s'au aplicat tóte acestea, însĕ fără resultat, sĕ-şĭ i-a învĕţătorul refugiul şi la pedépsa corporală. Pedépsa corporală însĕ are mai multe grade: 1) una la palmă, 2) doue la palmă, 3) trei la palmă, 4) patru la palmă. Cu cât îi dăm mai multe la palmă (mai multe de patru: douĕ la o palmă şi douĕ la alta, sĕ nu se aplice în nicĭ un cas), cu atât sĕ dau mai uşor. La dos tot asemenea se va urma, mai departe nicĭ o iotă. Aci se încheie şirul pedepselor cu totul. De-aci încolo graniţa lor sĕ închide.

18. Depărtarea provisorică séu definitivă din şcólă. Décă însĕ asupra unui şcolar aşa de îndărĕtnicit, de stricat (imoral) şi de leneş, s'au aplicat tóte pedepsele indicate până aci şi totuşĭ n'au avut nicĭ o influinţă binefăcĕtóre de indreptare, atuncĭ nu rămâne alta de făcut, decât depărtarea lui provisorică din şcólă, adecă după un timp óre-care póte fi primit éră, décă îşĭ recunósce greşelile şi cu părere de rĕu, împreună cu părinţii sĕi, sĕ rógă de iertare pre lângă promisiunea solemnă, de a fi tot-déuna un şcolar supus, ascultător şi silitor. Décă însĕ respectivul şcolar nicĭ după acésta nu dă nicĭ un semn de îndreptare, ba încă continuă şi mai departe în fărădelegile lui, atuncĭ uniĭ pedagogĭ susţin sĕ se eliminese definitiv sau pentru tot-déuna din şcólă, dér sĕ nu se pedepséscă cu pedepse corporale. Eliminarea unui astfel de copil, de sine înţeles, că se face cu scirea şi consimţĕmêntul părinţilor şi al corpului didactic întreg dela acea şcólă, décă sunt mai mulţĭ învĕţătorĭ, şi cu al autorităţilor şcolare locale şi superióre.

Alţĭ pedagogĭ de renume, şi mulţĭ la numĕr, nu admit nicĭ decum eliminarea din şcólă. Ei consideră pedépsa corporală ca *ultima ratio.* De ce nu admit eliminarea? Pentru aceea nu o admit: *a)* că un copil până la 12 anĭ nu este capabil a comite fapte rele cu premeditare; tot ce face, face din uşurinţă de minte. *b)* Prin eliminare sĕ dă ansă multor copii a sĕvîrşi fapte de acelea, precum a sĕvîrşit cel eliminat, numai ca sĕ scape de şcólă şi încă fără pedépsă corporală; căcĭ de regulă cei-ce comit fapte vrednice de eliminare, de bună sémă că sunt

---

întristată, pentru-că un venerabil bĕtrân, ca şi cei amintiţĭ mai sus, adĭ plécă pentru tot-déuna dintre noi. Si cu toţiĭ ne-am adunat aicĭ, ca sĕ facem onorurile cuvenite unui astfel de vrednic bĕtrân însoţindu-l cu pietate până la mormênt şi dându-i cu acestea sărutarea cea din urmă.

Acest venerabil şi vrednic bĕtrân nu numai al familiei sale, ci şi al nostru al tuturor, este mult regretatul învĕţător şi director pensionat ***George C. Bellissimus.***

Dênsul aprópe o jumĕtate de véc a fost mentor neadormit al tinerimei din şcólele nóstre primare din loc şi aprópe cincĭ deceniĭ a fost conducĕtorul ei şi al corpului întreg învĕţătoresc dela aceste şcóle.

În acest rĕstimp rĕposatul purta scris pe al sĕu stég:

Numai prin sciinţe şi virtuţĭ
Poţĭ în lume sĕ ţĭ ajuţĭ.

De sub acest stég n'a repăşit nicĭodată, ba l'a condus cu demnitate şi devotament neslăbit spre lumină şi virtute, spre sciinţă şi progres, până la retragerea sa în pensiune. —

Ca sĕ cunóscem şi mai bine, că cine a fost acest vrednic dascăl românesc, îmĭ voiŭ permite a vĕ amintì numai câte-va date din viaţa dênsului. Dic *numai câte-va,* pentru-că a face biografia completă a acestui regretat dascăl ar însemna a face în acelaşĭ timp monografia şcólelor nóstre primare din loc, ba ar însemna a face istoricul desvoltăriĭ şcólei române dela noi, din Ardeal, începênd dela furtunoşiĭ anĭ 1848 şi 49 până în dilele nóstre, căcĭ viaţa dênsului este strîns legată de acestea. Lucrul acesta mi-ar fi preste putinţă acum, dér nicĭ timpul nu mi-ar permite.

Rĕposatul G. Bellissimus s'a născut în Maiŭ la 1828, în comuna Ghimbav.

Şcólele primare le-a absolvat în şcólele nóstre din loc, pe atuncĭ în Prund. De aci a trecut la gimnasiul rom. catolic din loc, care avé pe atuncĭ numai 6 clase. Clasele a 7-a şi a 8-a le-a făcut la gimnasiul ev. lut. de aicĭ.

Intre aniĭ 1848—49 trebui sĕ-şĭ întrerupă studiile şi fŭ silit sĕ se refugieze în România, căcĭ era timpul revoluţiunei. In timpul acesta a deschis încă cu un tovaroş al sĕu o şcólă particulară în urbea Ploescĭ. Acéstă şcólă însĕ n'a durat mult.

Aflând despre destoinicia dênsului prefectul Prahovei de pe atuncĭ, *Cantacuzino,* l'a angajat ca instructor privat la copiiĭ sĕi şi mai târdiu era decis a-l trimite împreună cu ei la Paris. In timpul cât a stat la Cantacuzino avŭ rĕposatul ocasiune a face cunoscinţă cu mai multe familiĭ boierescĭ din România, care îl iubeau şi-l preţuiau mult. Bolnăvindu-se în timpul acesta, medicii l'au sfătuit sĕ se înapoieze la Braşov.

În tómna an. 1851 a fost angajat ca învĕţător la şcóla nóstră primară de aicĭ, care pe atuncĭ avea numai trei clase. În 17 Septemvrie v. 1851 a asistat la punerea petri fundamentale a gimnasiului nostru, cu care ocasiune rostì o odă frumósă compusă de Iacob Mureşianu.

Din tómna anului 1853 G. Bellissimus fŭ încredinţat cu conducerea provisorie a şcólei normale din loc sub controla direcţiunei gimnasiale. In 1857/8 contribui la reorganisarea şcólei primare cu *patru clase.* Éră în anul 1871 fŭ ales ca director definitiv la şcóla nóstră primară, în care calitate a funcţionat până la 1 Sept. 1897, când se retrase în pensiune.

Acum sĕ mai facem o reprivire îndĕrĕt preste acest timp scoţênd în relief alte momente de însemnătate.

Pe timpul absolutismului, şi mai ales prin 1854 şi 55 a instruit rĕposatul în limba română o mulţime de amploiaţĭ streinĭ dela diregătoriile nóstre din loc.

Prin 1860 fŭ învitat în România ca sĕ înfiinţeze şi sĕ conducă o şcólă primară cu 6 clase, în Câmpina, pe lângă nisce condiţiunĭ fórte avantagióse pentru dênsul. Audind de acésta eforia de pe atuncĭ a şcólelor nóstre l'au reţinut pe lângă multe şi marĭ promisiunĭ, ba rĕposatul director *Gavriil Munteanu* îl îndemna sĕ mai studieze încă doi anĭ la vre-o universitate şi sĕ trécă apoi ca profesor la gimnasiul nostru. Rĕposatul însĕ a abdis şi de una şi de alta şi a preferit a rĕmâné mai bine ca dascăl pe lângă micul şi neînsemnatul salar de atuncĭ.

Un alt moment însemnat din viaţa rĕposatului.

Pe când a venit fericitul Şaguna ca episcop în Ardél, biserica şi şcóla nóstră se găseau în stare fórte părăginită şi de plâns. Cursul preoţesc abia era de *6 lunĭ,* ér cel dăscălesc abia de *6 sĕptĕmânĭ*: şi *şése sĕptĕmânĭ.* Ne putem închipui déră că ce pregătire vor fi avut preoţiĭ şi dascălii noştri de pe atuncĭ. Şaguna, după-ce reorganisà între altele multe şi cursul învĕţătoresc conform spiritului timpului de pe atuncĭ, se îngriji şi de învĕţătoriĭ cu cualificaţiune mai puţină din trecut. Şi astfel la 1863 înfiinţă în diecesa sa aşa numitele *„Conferenţe învĕţătorescĭ"*, împărţind diecesa

BCU Cluj / Central University Library Cluj

nisce copiĭ, carĭ nu iubesc şcóla şi caută tóte tertipurile, numai sĕ se scape de ea. In casul că sĕ admite eliminarea, ei află pedépsa acésta de cea mai uşóră, şi încă ce e mai frumos, cu încuviinţarea autorităţilor şcolare. *c*) Décă l'ai eliminat din şcólă, tot n'ai stîrpit rĕul, căcĭ el afară de şcólă este tot printre şcolarĭ şi încă acum lucră mai liber la stricarea şi demoralisarea lor şi încă cu premeditare, décă ar sta cei ce susţin eliminarea şi pe motivul premeditării. *d*) Pedagogiĭ, carĭ sunt contra eliminării, ar admite-o în unele casurĭ, décă ar fi icĭ colea şi aşa numite asile séu institute de corecţiune, unde copilul sĕ fiă supus la o disciplină cu mult mai severă din tóte punctele de vedere ca el sĕ se convingă, că cu rĕu dă tot mai de rĕu, şi apoi numai décă s'a îndreptat sĕ fiă scos şi admis éră în şcóla publică. De óre-ce însĕ astfel de institute nu sĕ află, pe de altă parte obligativitatea învĕţămêntului primar e decretată mai în tóte statele lumii. In acelaşĭ timp nicĭ în legea organisăriĭ învĕţămêntului la noi nu se prevede eliminarea.

După ce statoriĭ într'un mod fórte nederminat numĕrul şi feliul pedepselor, ce pot fi aplicate în şcólă, încerc a espune în resumat şi câte-va principii relative la aplicarea lor şi pe carĭ învĕţătorul trebue sĕ le aibă tot-déuna dinaintea ochilor sĕi, când e silit se aplice una séu alta dintre pedepsele amintite:

1) Pedepsele sĕ se aplice cu cea mai mare economiă începênd dela cele mai micĭ şi mai neînsemnate şi continuând în mod gradat până la cele mai marĭ şi mai grele.

2) Pedépsa sĕ se facă cu óre-care ceremoniă şi cu gravitatea recerută.

3) Sĕ nu se pedepséscă lucrurĭ, carĭ nu atêrnă de voinţa copilului şi carĭ prin urmare nu se pot considera ca vină.

4) Inainte de a pedepsi, învĕţătorul sĕ prejudece bine efectul ce-l va produce aceea, abătându-l tot deodată pe copil dela credinţa aceea, de a face ce e bine nu de frica pedepsiĭ, ci pentru-că e bine sĕ facă aşa.

5) Orĭ-ce pedépsă sĕ pórte pe ea timbrul iubirei serióse din partea celui ce o aplică.

6) Sĕ se aplice cu dreptate, echitate şi fără vre-o patimă, în comformitate cu vina comisă.

7) Tot-déuna sĕ se iee în considerare individualitatea aceluia, care merită pedépsa.

8) Sĕ sĕ ia în considerare până la ce grad pricepe vinovatul gravitatea vinei sale.

9: Pedépsa corporală sĕ se aplice aşa, că sĕ nu sufere simţul de pudiciţiă al copilului.

La aplicarea pedepsei corporale, décă cel-ce se pedepsesce este mai înaintat în desvoltarea morală, sĕ împreună şi unele mustrărĭ, prin carĭ sĕ se potenţeze în el şi mai mult pudórea şi căinţa séu părerea de rĕu. Copilul după primirea pedepsei sĕ primesce ér cinstea în care a fost.

10) Nicĭ o pedépsă sĕ nu se aplice cu mâniă, séu în momente de iritaţiune, căcĭ în casul acesta pedépsa nu e destul de justificabilă şi póte mai mult sĕ strice, decât sĕ dirégă.

Acum sĕ indicăm şi câte-va mijlóce preventive pedepselor. Intre mijlócele cele mai nimerite preventive sĕ numĕră fără îndoială:

1) Religiunea şi respective partea morală a ei, cu nenumĕratele esemple din Istoria biblică a vechiului şi noului Testament, împreună cu un numĕr considerabil de întêmplărĭ, ce se desfăşură mai în fie-care di dinaintea ochilor noştri;

2) legile şcolare, care se cetesc tot-déuna la începutul anului scolar înaintea şcolarilor, pe lângă unele esplicărĭ, spre a puté fi înţelese şi de copiiĭ mai puţin pricepuţĭ şi carĭ se pădesc apoi cu stricteţă;

3) Metoda bună. Nicĭ-odată sĕ nu sĕ însărcineze elevul cu prea mult material, în contra principiului: „*Non multa, sed multum*", şi pre urmă, décă nu-l póte rumega, aşa dicênd, sĕ fie pedepsit pe nedreptul.

Numai lenea şi renitenţa, în lucrurile cele mai uşóre de învĕţat, séu de împlinit, precum şi comiterea de acele fapte, ce nu pot întra nicĭ odată în cercul omului moral, trebuesc pedepsite;

4) Autoritatea învĕţătorului încă sĕ numĕră între mijlócele preventive pedepselor şi încă între cele dintâiŭ. Unde vei vedé multe pedepse în şcólă, n'ai sĕ acuzĭ tót lenea, renitenţa, comiterea de fapte rele şi altele din partea şcolarilor, cât ai sĕ observĭ lipsa de autoritate împreună cu lipsa de metod corĕspundĕtor şi de cunoscinţele cele mai esenţiale pedagogice-didactice. Aci nu vorbesc de lucrurĭ, carĭ s'ar întêmpla pe departe de noi.

5) Legătura intimă între şcólă şi familiă. E neapĕrat de lipsă, ca lucrarea învĕţătorului asupra desvoltării şi cultivării copilului sĕ mérgă mână 'n mână cu a părinţilor copiilor, nu spre a urma tot-déuna pe a acestora, ci spre a ţinea sémă de ea şi spre a câştiga şi pe părinţĭ pentru lucrarea învĕţătorului. Pentru-că tot ce ar face în şcólă fără concursul binevoitor al casei părintescĭ, rĕmâne fără de nicĭ un resultat îmbucurător, décă părinţii desapróbă. Şi acésta nu odată numai am putut'o esperia cu toţiĭ, acolo, unde poporul nostru are prea puţină cunoscinţă de educaţiunea şi instrucţiunea ce ar trebui se o dee copiilor sĕi în familie, şi prea puţin sĕ interesézĕ de aceea ce trebue sĕ o capete copii sĕi în şcólă, ba încă de cele mai multe orĭ stricĕ şi aceea ce bietului învĕţător 'i-a succes a câştiga prin lungĭ şi grele ostenele.

ULTIME SCIRI.

Londra, 25 Octomvrie. Din Shanghai se anunţă lui „Standard", că în cercurĭ bine informate se nutresce temerea, că Chinesii vor face încercărĭ serióse de a reocupa Pekingul. — Din *Canton* vine scirea, că resculaţii înaintézĕ spre *Huicĭau* şi după-ce au bătut trupele imperiale causându-le marĭ pierderĭ, au ocupat *Samcĭan*, un mare centru comercial. In provinciile Nembung, Kvantung şi Kvansi a isbucnit rĕscóla.

Pretoria, 25 Octomvrie. Generalul *Barton* a avut în 21 l. c. o luptă seriósă cu Burii lângă Friederickstadt. Burii au păşit fórte îndrăsneţĭ.

ECONOMIA.

Bólele găinelor.

Sunt fórte rarĭ casurile, când găinele séu puii sĕ fie supuşĭ vreunei bóle, décă coteţele se ţin curate, se mătură regulat, se văruie şi galiţele capĕtă apă de beut próspĕtă, curată şi nu li se dă prea multă mâncare, mai cu sémă grăunţe de cucuruz. Dér totuşĭ e bine a cunósce bólele îndatinate şi modul, cum sĕ le ferim şi vindecăm, căcĭ de multeorĭ se pot depărta cu ostenélă şi spese puţine primejdiile cele mai marĭ.

Bóle carĭ mai des se ivesc sunt următórele:

1. *Parasiţii* (păduchiĭ) găinei. Insectele acestea sunt fórte spornice, se află mai cu sémă în coteţele necurăţite, părăsite. Găinele şi puii mai mărişorĭ se pot ei pe ei ajutora, ca sĕ scape de aceste insecte, décă au nisip, în care sĕ se scalde, dér puii cei micĭ, când sunt atacaţĭ de aceste insecte, fără îngrijire şi vindecare, partea cea mai mare se prăpădesc séu şi carĭ rĕmân în viéţă slăbesc de tot şi întârdie cu crescerea.

Stîrpirea păduchilor de găinĭ e fórte uşóră: cumpĕrăm din farmacie carbol, care-l amestecăm cu apă curată, dând din carbol 4 părţĭ, ér din apă 100 părţĭ. Din mestecătura acésta ungem cu o pensulă móle, séu cu o pénă găinele şi puii, mai cu sémă grumăţii, şi părţile golaşe ale aripelor şi ale şoldului, căcĭ acolo se aşéză păduchii mai mult. In cas când procedura disă n'ar avé efectul dorit, atuncĭ putem turna oleiu de in, séu unsóre de pesce mestecat cu vre-o câte-va picăturĭ de oleiu de terpentin, şi cu mestecătura acésta ungem părţile dise.

2. *Bóla sécă* (oftica). Pe şoldurile găinei, pe vêrful aşa numitei bucila se începe o bubă roşatică în mărimea unui grăunte de păsat, care trece mai târdiŭ în puroiŭ. Găina dormitézĕ supĕrată, sburlesce penele şi nu mănâncă, se uscă pe picióre, până ce în urmă piere. Indată-ce observăm lângediméa găinei, o cercetăm de-amĕruntul şi, décă observăm pe locul numit umflătură de mărimea unui grăunte de mazĕre, o spargem cu un ac séu cuţit ascuţit, o stórcem, şi după aceea o ungem cu unt séu cu oleiu de lemn.

3. *Căpuşa.* Insecta acésta négră turtită, asemenea unui sîmbure de rapiţă, se implêntă sub pielea galiţei şi se nutresce cu sângele ei, şi pe când aceea cresce şi se desvóltă în continuu, biata găină slăbesce din di în di, şi décă nu îngrijim de ea, se şi prăpădesce. Insecta acésta încă se înmulţesce mai cu sémă în coteţe murdare, dér trebue sĕ fim cu băgare de sémă, căcĭ şi décă coteţul este curat, insecta se póte transporta şi din alt loc. Lecuirea se face ca la păduchĭ şi décă observăm cumcă insectele acestea se sporesc prea tare, atuncĭ avem sĕ curăţim şi sĕ văruim coteţul.

4. *Cóbea.* Décă găina este fără voie, se încovóie şi sburlesce penele şi se póte prinde uşor, atuncĭ avem sĕ o cercetăm, căcĭ abună sémă sufere de cóbă. Bóla o putem cunósce, décă observăm, că ghindura gâtlejului este umflată, şi pe vêrful limbei se desvóltă o întăritură asemenea pielei. Bóla acésta o capĕtă găinele din apă murdară şi prea rece de beut, séu din altă rĕcélă.

în 10 districte şcolare, pentru a căror conducere alese 10 învĕţătorĭ dintre cei mai distinşĭ. Intre aceştia fŭ ales cu distincţiune şi rĕposatul.

De aci încolo în continuu fŭ trimis sĕ conducă conferinţele învĕţătorescĭ în archidiecesa nóstră, când într'un district, când într'altul, ba chiar şi după reorganisarea şcólelor nóstre prin dispositiunile *statului organic* până pe la 1878, când au început conferinţele învĕţătorescĭ a se schimba rênd pe rênd în reuniunĭ. Dér care a fost cel dintâiŭ în Archidiecesa nóstră întrégă, care a dat ansă apoi la schimbarea conferinţelor în reuniunĭ? A fost însuşĭ rĕposatul G. Bellissimus. Dênsul cu mai mulţĭ colegĭ ai sĕi de pe atuncĭ a lucrat un proiect de statute pentru reuniunea ce avé sĕ se înfiinţeze sub numele de: „*Reuniunea învĕţătorilor românĭ gr. or. din ţera Bârsei*". Acest proiect trimiţêndu-se Consistoriului archidiecesan din Sibiiu l'a şi aprobat în şedinţa sa dela 6 Iulie 1878. Primul preşedinte al acestei reuniunĭ fŭ rĕposatul, ér ca notar colegul *Nicolae Oancea*, învĕţător la şcóla nóstră de fetiţe din loc.

După modelul statutelor şi organisăriĭ acestei reuniunĭ Consistorul archidiecesan a dispus a se face statute nouĕ şi uniforme pentru tóte reuniunile învĕţătorescĭ din Archidiecesa întrégă, care s'a împărţit în 12 reuniunĭ învĕţătorescĭ. După noua împărţire reuniunea nóstră a căpĕtat titula: „*Reuniunea învĕţătorilor românĭ gr. or. din Districtul X. Braşov*". In acéstă reuniune rĕposatul fŭ în mai multe perióde de-a rêndul vice-preşedintele ei, în care calitate a desvoltat o activitate destul de laudabilă şi de rodnică.

Rĕposatul G. Bellissimus atât ca învĕţător şi director al şcólelor nóstre primare, cât şi ca conducĕtor al conferinţelor învĕţătorescĭ, precum şi ca membru în mai multe rênduri în representanţa comunală, ca membru al comitetului bisericei Sf. Nicolae, şi în sfîrsit în orĭ-ce calitate era un bărbat tot-déuna credincios misiuniĭ sale, şi devotat intereselor ce le representa.

A fi însĕ credincios şi devotat misiuniĭ nu însémnă a te însufleţi momentan pentru un lucru, ca apoi în al doilea moment sĕ te slăbescĭ, ci însémnă a ţiné strîns, cu perseveranţă şi constanţă neslăbită la misiunea ta. Pentru-că adevĕratul devotament e o flacără, care arde fără a se stinge, e ca rosa de Ierihon, căreia nu-i pasă de furtunĭ şi de nĕsipul pustiului. Acest devotament este onórea tînĕrului, podóba bărbatului şi juvaierul cel mai scump al bĕtrânului. Pe rĕposatul tot-déuna în misiunea lui l'a împodobit acest preţios juvaer — devotamentul. Ĕtă ce dice într'o broşură a sa chiar dênsul:

„*Putere neînvinsă cuprinde în sine şi binecuvêntare cerésca aduce cu sine devotamentul; stimă, dragoste, respect şi încredere în tóte părţile îl întimpină în tot locul pe omul devotat chemăriĭ sale. Devotat fiind nimic, nu-ţĭ va fi cu neputinţă*". Într'alt loc dise aşa: „*Invĕţătorul spre a-şĭ puté implini chemarea sa cu demnitate şi devotament, trebue sĕ studieze neîntrerupt şi, după-ce a absolvat studiile în şcólă şi sĕ le întrerupă numai când îi va cânta preotul: „Vecinica pomenire*". Rĕposatul, cum a dis aşa a şi făcut, fără nicĭ o abatere.

Pedagogul Dr. *K. Schmidt* dise odată despre devotamentul învĕţătorului astfel:

„*Eu pun tótă importanţa pe aceea, de a cunósce şi a sci sigur orĭ-ce lucru de care ie apucĭ, dér cea mai mare importanţă o pun pe devotamentul învĕţătorului, pe caracterul bărbatului. Caractere trebue sĕ fie învĕţătoriĭ, nu suflete nemernice, nu pendule, carĭ se mişcă între frică şi speranţă, nu arătătóre de schimbarea vremiĭ, de pe vêrful caselor, care sĕ întorc după cum bate vêntul, nu trestiĭ, care se încovóie după fluctuaţiunile părerilor unora şi ale altora, ci bărbaţĭ devotaţĭ adevĕrului, carĭ stau ca stâncile în valurile mariĭ, de carĭ corăbiile umblând rĕsleţe încóce şi încolo, se împiedecă şi, isbindu-se prea tare, se sparg. Sĕ fie bărbaţĭ ai libertăţiĭ şi ai iubiriĭ, carĭ învîng rĕul cu binele, a căror viaţă le e iubirea şi a căror iubire le e viaţa*".

Décă nu l'aţĭ vĕdut pe rĕposatul iubind sgomotul lumiĭ, nu însemna că-i era frică de el, ci nu-l iubea, căcĭ n'avea nicĭ un folos aşa deosebit dela el şi pentru el. Dênsul nu era bondar (bărzăun), care plécă flămând şi cu atâta sgomot după miere, de par'că tóte florile i-ar fi datóre şi numai atâta vreme tace, până suge mierea din ele. Rĕposatul dimpotrivă era o albină liniştită şi agonisitóre, care adună în pace mierea din florĭ şi lucră fără sgomot în stupul ei.

Rĕposatul G. Bellissimus era un bărbat tare în virtuţile creştinescĭ: în *credinţă, iubire şi speranţă.*

El ţinea şi credea, că fie-care om e bun, până-ce n'avea convingerea despre contrar. Cu acéstă credinţă tracta dênsul pe fie-care, dér în acelaşĭ timp sĕ nu credeţĭ,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Décă bóla e prea înaintată, ea fórte greu se póte vindeca. Unii rup pelița îngroșată de pe vêrful limbei, dér pentru a face acésta se recere o desteritate séu dibăciă mare, altfel putem numai strica, în loc sĕ îndreptăm rĕul, de aceea și este bine ca îndată, după-ce vedem, că găina e lâncedită, fără voiă, sĕ o prindem și sĕ o spălăm în gură mai de multe-orĭ cu apă mestecată cu carbol și sĕ-i băgăm în gură séu bucățĭ mĕrunte de slănină, séu un aluat unsuros, căcĭ după-ce sufere durerĭ în gâtlegiŭ, de sine nu va mânca nimic.

(Va urma.) *Reghianul.*

P O V E Ț E.

Cum se păstréză strugurii peste iarnă? Metoda cea mai ușóră și mai naturală de a puté păstra strugurii peste iarnă, este următórea: 1) Strugurii, carĭ sunt a-se păstra, sĕ nu se culégă pe timp ploios, nicĭ sĕ nu fie umeḑĭ de rouă; ei trâbue culeșĭ pe vreme bună și cu sóre. 2) Când îi așeḑăm, ei trebue sĕ atêrne în jos cum erau pe viță. 3) După ce sunt așeḑațĭ pe prăjinĭ de lemn, sĕ se pună la un loc, unde e sóre și sĕ se aeriseze bine. 4) Când sunt așeḑațĭ în cămară, îi afumăm cu puțin praf de zăhar. Astfel strugurii se pot păstra până primăvara.

*

Impotriva muștelor de vite. Un mijloc practic și sigur, care se obicĭnuesce de țĕranĭ în Bavaria, este următorul:

Se acață o căldărușe (formă de potcap călugăresc) de tablă de fier, care are d'asupra capac cu găurele de mărimea unei piese de 50 de banĭ. In căldărușe se aprind surcele séu alt material, care produce fum. Căldarea se acață în vêrful oiștei între capetele vitelor, fie boi séu cai atârnênd ceva mai jos de capetele între gâturĭ. Mergênd vitele, rĕmâne fumul înderĕt trecênd peste întreg corpul lor, și așa se înțelege, că gonesce tóte muștele și orĭ-ce insecte, carĭ supĕră așa de mult vitele vara, și vitele prin urmare trag carul liniștite fără a-se mai obosi, dând mereu din códe.

Originea femeiĭ.

Într'o poveste indiană — tradusă de un învĕțat engles din limba hindostană — se dă următórea interesantă versiune despre originea femeii:

Când Parabrahma, creatorul universului în mitologia indiană, voì sĕ creeze pe femeiă, a făcut fatala observare, că la crearea bărbatului 'i s'a isprăvit întreg materialul. Mirarea i-a fost mare și l'a pus pe gândurĭ adêncĭ. Resgândindu-se a ajuns la următorul resultat: luà grațiósa rotunḑime a lunei, liniile undulătóre și mlădioșia șérpelui, spiralele elegante ale plantei suitóre, tremurul ușor al firului de iérbă, grațiositatea și flexibilitatea sălcieĭ, frageḑimea flórei, ușurătatea penei, privirea blândă a porumbiței, raḑa migălitóre și șăgalnică a sórelui, lacrimele norului trecĕtor, neconstanța vêntului, sfiala iepurelui, vanitatea păunului, rigiditatea diamantului, dulcéța mierei, cruḑimea tigrului, văpaia focului și rĕcéla zăpeḑei, limbuția papagalului, ciripirea turturicei, lingușirea, precum falsitatea și maliția pisicei. Tóte acestea Parabrahma le amestecà și alcătuì femeia, pe care o dete bărbatului de soțiă.

Povestea ne spune mai departe, că bărbatul gustând societatea femeii timp de o sĕptĕmână, se duse la creatorul și ḑise: „O Dómne, creatura ce mi-ai dat, îmĭ otrăvesce viața. Ea-șĭ bate gura necontenit și-mĭ ocupă tótă ființa. Se plânge mult, fără a avé motiv, și e mai tot-déuna bolnavă. Te rog, scapă-mĕ de ea, căcĭ nu pot trăi cu ea“. Și Dumneḑeu îi luà înapoi creatura hulită. Dér după o sĕptĕmână se ivì éră omul. „O Dómne, ḑise el, de când mi-s'a dus soția, mĕ simțesc isolat. Acum îmĭ aduc aminte, că femeia nu numai flăcărea și suspina, ci îmĭ și cânta cu glas dulce și mĕ desmierda. Décă nu o pot redobândi, nicĭ eu nu vréu sĕ mai trăesc“. Indelung răbdătorul Creator avù compătimire de omul mâhnit și-i predà încă-odată femeia. Dér abia trecură trei ḑile și omul érășĭ se presentà înaintea lui Parabrahma și se plânse: „O Dómne, nu sciu cum mai e, dér acum sunt convins, că soția îmĭ face mai multă supĕrare, decât bucuriă. Te rog, scapă-mĕ de ea“. — „Făptură ingrată!“ ḑise Dumneḑeu fórte mânios, „du-te și veḑĭ cum te vei împăca cu ea. Eu nu vĕ mai despărțesc. Tu ḑicĭ, că nu poțĭ trăi cu ea, dér de acum înainte nicĭ sĕ nu fiĭ în stare a trăi fără de ea!“

Și așa a rĕmas până în ḑilele nóstre.

MULTE ȘI DE TÓTE.

Presență de spirit.

Fielding, autorul romanului „Tom. Jones“, care în timpul sĕu a făcut epocă, era fórte de spirit. La trecerea unui cortegiu, pe care voia sĕ-l vaḑă, stătea în fața lui pe o bancă unul Carol de Berkins, cunoscut în tótă Englitera din pricina trufiei sale.

Din acéstă causă, cei carĭ steteau în urma lui nu puteau sĕ vaḑă nimic. Tóte învitările de a-se da jos de pe bancă rĕmaseră zădarnice. Atuncĭ Fielding ḑise fórte serios către un vecin:

„Cred, că acest gentleman n'ar sta de loc în picióre, décă ar sci, că are la fie-care ciorap câte o mare gaură!“ Acéstă observațiune îșĭ avù efectul. Fudulul se dete jos, cât ai clipi, de pe bancă.

După cât-va timp în intervalul căruia de sigur îșĭ căutase ciorapii criticațĭ, se întórse mânios spre poet: „Cum poțĭ sĕ afirmĭ ceva ce nu-i adevĕrat?“

„Nu-i adevĕrat?“ rĕspunse Fielding; „d'apoi cum ți-ai îmbrăca ciorapii, décă n'ai avea în fie-care câte o gaură?“

*

Pygmeii.

Pygmeii erau în vechime nisce ómenĭ fórte micĭ, erau *Liliputanii* antichității.

După părerea lui Homer, ei locuiau la marginea fluviului Ocean, într'o localitate, unde cocorii le făceau încontinuu rĕsboiŭ.

Mai târḑiu, Grecii le-au schimbat locuința, făcêndu-i sĕ locuéscă la isvórele Nilului.

Aristotele nu le négă esistența în scrierile sale, ci din contră-i privesce ca pe un popor locuind în partea de sus a Egyptului, obicĭnuițĭ sĕ călăréscă în genere pe nisce cai fórte micĭ și culcându-se în peșterĭ.

După părerea lui Strabon, erau două felurĭ de pygmei, unii de cincĭ palme, alții de trei; acești din urmă erau în continuu în luptă cu cocorii.

Scriitorii, carĭ au urmat lui Strabon, mai vorbesc de-o specie de Pygmei, ce locuiau partea septentrională, numițĭ din acéstă causă Pygmeii septentrionalĭ și locuiau insula cea mai estremă, insula *Thule*; viața lor era scurtă, ér ca arme aveau un fel de ace cu gămăliă.

In fine, poporul credea în esistența unor piticĭ asemĕnătorĭ pygmeilor, ce locuiau dincolo de fluviul Gangele.

Pygmeii aveau, spuneau poeții, înălțimea de un cot, femeile lor nășceau la vêrsta de trei anĭ și erau bĕtrâne la opt anĭ.

Orașele și casele lor erau făcute din cojĭ de ouĕ; la țéră ei se retrăgeau în nisce găurĭ, pe carĭ le săpau sub pămênt; ei secerau grânele cu sĕcurile.

O armată compusă din pygmei a atacat pe Hercule, care o adormise după înfrângerea uriașului Anteu; armata acésta, ḑic poeții, luase, pentru a-l învinge, precauțiunile necesare, întrebuințate sĕ-l asedieze.

Cele douĕ aripĭ ale armatei se aruncară asupra mânei drepte a eroului, și pe când corpul de bătaiă ataca stânga, piticii înarmațĭ cu ace cu gămălie îi atacau piciórele, — regele pygmeilor, urmat de oficerii sĕi cei mai bravĭ, dĕdeau asalt la capul vitézului.

Hercule, trezindu-se de-odată, îi închise în pielea sa de leu, ce o purta cu dênsul, și-i duse la Eurystheu.

Se găsesc de-asemenea pe mai multe vase grecescĭ gravate luptele pygmeilor cu cocorii; în colecțiunea lui Zoëga se vede unul din acești piticĭ punênd o scară pe șoldul eroului, pe care se urcă pentru a ajunge le capul sĕu.

*

Trei-ḑecĭ și trei de anĭ în ocnă.

Ḑilele acestea a sosit la Neapole, liberat din ocna dela Porto Ferrajo, Francesco Crea, în vêrstă de șépte ḑecĭ și șése de anĭ. Nenorocitul a fost condamnat la vêrsta de patru-ḑecĭ și trei de anĭ la muncă silnică pe viață pentru o crimă sĕvêrșită de fapt de-un altul. Victimă a erórei judiciare, Francesco Crea a făcut trei-ḑecĭ și trei de anĭ de ocnă, pe nedrept. Sĕrmanul pierduse orĭ ce speranță sĕ se mai întórcă în societate și de sigur, că ar fi murit în ocnă, décă adevĕratul vinovat, sciind, că crima lui e prescrisă, n'ar fi venit sĕ se denunțe în persónă autorităților în drept.

In lunga sa viață de pușcăriĕ, Francesco Crea a fost transportat în trei locurĭ, făcênd douĕ-ḑecĭ de anĭ la Civitta-Vecchia, patru la Porto-Longone și nouă la Porto-Ferrajo, de unde acum în urmă a fost liberat.

*

40 de anĭ logodițĭ.

In orașul Marshalltown din America s'a cununat ḑilele trecute o păreche de ómenĭ. Acești însurățeĭ au avut ocasiune a-șĭ cunósce unul altuia partea bună și partea rea, deórece s'au cunoscut timp de 55 de anĭ și au fost logodițĭ 40 de anĭ. Causa pentru care n'au putut sĕ se cunune până acum, a fost, că tatăl miresei ḑise, că e prea tînĕră pentru măritat; tatăl însĕ cu timpul a murit, dér acum îi făcea greutățĭ mamă-sa care ḑicea, că ea fiind neîncetat bolnavă, décă fiica i-se mărită n'are cine îngriji destul de bine de ea. Mama bolnăviciósă a trăit însĕ până a ajuns la 95 anĭ, când șĭ-a dat sufletul. La o jumĕtate de an după mórtea mamei, mirésa în cele din urmă s'a cununat cu alesul inimei ei de aprópe o jumĕtate de veac.

Calendarul sĕptĕmânei.

OCTOMVRE. are 31 ḑile. BRUMAREL.

Ḑilele	Călend. Iul. v.	Călend. Greg.
Dum	15 S. m. Lucian	28 S. și Iud. ap.
Lunĭ	16 S. m. Longin	29 Narcis
Marțĭ	17 S. prof. Osea	30 Hartman
Merc.	18 † S. ap. ev Luca	31 Lupan
Joi.	19 S. pr. Joel și Uar.	1 **Nov.** Toțĭ sfinții
Viner	20 S. m. Artemiu	2 Amint. morț.
Sâm.	21 C. păr. Ilarion	3 Hubert

că se înșela séu că era cum-va înșelat de alțiĭ. Paharul esperienței amare dênsul nicĭ odată nu l'a beut, fără numai atuncĭ póte, când 'i se da cum-va cu sila. În casul acesta îl bea liniștit și ierta apoi. Criticĭ și bârfelĭ nu-l puteau abate nicĭ-odată din calea sa. Credința în ajutorul Provedinței divine îl întăria tot-déuna și astfel: de contrarĭ nicĭ-odată nu se temea și nu se turbura. Dênsul nu căuta religiunea în creerĭ ca mulțĭ descreerațĭ prin raționamente, ci în inimă, prin virtuțĭ.

Chiar din șcólă îșĭ făcuse o credință și un ideal, o adevĕrată religiune pe al cărei altar aducea neobosit și nepregetat prinosul rodnic al muncei sale. In credința în care a trăit, în aceea a și murit. Și liniștit a murit și nicĭ o durere n'a simțit, căcĭ de astfel de mórte face Dumneḑeu părtaș pe cel ce crede într'ênsul, căcĭ scumpă este mórtea cuvioșilor lui, precum îi este și viața lor.

Pe lângă credință era și plin de *iubire.* Iubea fórte mult copilașiĭ poporului, ca și un părinte bun și cu drag se străduia spre a le lumina mintea cu cunoscințe folositóre în viață și a le împodobi inima cu virtuțĭ alese în lumea ispitelor. Décă era cu iubire către școlariĭ sĕi, apoi tot cu aceiașĭ iubire era și către colegiĭ sĕi, către cunoscuțiĭ sĕi, către némul sĕu. Din iubirea ce o avea către Dumneḑeu, isvora iubirea către ómenĭ și către chemarea sa.

Șcóla, pe care a iubit'o atât de mult și în serviciul căreia șĭ'a sacrificat tóte forțele sale, a fost ogorul binecuvêntat, în care acest vrednic plugar a tras brezde adêncĭ și neperitóre sĕmĕnând în ele sĕmênța sciinței și a virtuțiĭ.

Sarcina séu chemarea de învĕțător devenise pentru dênsul un apostolat, prin a cărui sacră împlinire el îșĭ simția viața mai frumósă și mai vrednică de a o fi trăit. Cu astfel de iubire a lucrat tot-déuna. Mulțimea de vorbirĭ ce le ținé la diferite ocasiunĭ fie în publicul mare, fie în conferințele și reuniunile nóstre învĕțătorescĭ, dovedesc acésta de ajuns. Unde nu putea ajunge cu cuvêntul, trimetea în scris publicând multe dintre ele prin foi și în broșurĭ separate, ba și pentru cei micĭ încă a scris câte-va cărticele destul de bune și de practice.

Rĕposatul avea și *nădejde* neîndoiósă în triumfarea binelui asupra rĕului, a adevĕrului asupra minciuniĭ; dér tóte pe încetul și la vremea lor. Credea și nădĕjduia, că a murì însemnéză a te nasce într'o altă lume nouă. Décă nu sunt doveḑĭ despre nemurire, ea stă mai pre sus decât doveḑile. Precum sigur scim că suntem, așa de sigură e și nemurirea, pentru-că Dumneḑeu n'a făcut nimic peritor, ci vecĭnic ca și el.

De aceea noi:

„La capu-i sĕ nu plângem!... Senină-i a lui față...
El dórme! Insășĭ mórtea 'nainte-i s'a 'nclinat!
Apusul de cobóră pe trup, o nouă viață
Lucesce peste suflet, în vécul depărtat!“

Dér nu mai puțin de tare era nădejdea rèposatului în lumea de aicĭ. Dênsul era și un om idealist pe lângă realist. Cu alte cuvinte scia sĕ țină cumpĕna între aceste douĕ puncte puse, precum se ține echilibrul între trup și suflet. Trupul cată în jos, spre pămênt, ér sufletul în sus, spre ceriu.

Fără ideal lumea ni-se pare ca o ḑi turbure. „*N'avețĭ grijă*, ḑicea dênsul odată, *tóte sĕ vor schimba mai spre bine, décă vom crede în bine, îl vom iubi din suflet și vom lucra cu nĕdejde pentru triumfarea lui*“.

Altă-dată ḑise așa: „*Părințiĭ noștri avênd nădejdea în Dumneḑeu și fiind devotațĭ chemăriĭ lor, s'au luptat cu demnitate și cu abnegațiune de sine în contra tuturor greutăților și neajunsurilor ce le stau în cale, ca sĕ ne câștige și sĕ ne dea în mână mijlóce, spre a ne face fericițĭ. Ne-au înființat șcóle primare și mediĭ, ne-au înființat reuniunĭ filantropice, literare, industriale, economice ș. a. Cu un cuvênt: ne-au deșteptat, ne-au luminat, ne-au îndulcit și ne-au pus în picióre. Acum e rêndul la noi sĕ continuăm ce au început ei!*“

Așa e, vrednice bĕtrân, acum e rêndul la noi sĕ continuăm și ce au început ei, și ce ai lăsat Tu. Dér ca sĕ putem continua cu devotament și abnegațiune, Tu ne vei fi făclie aprinsă, stea argintie, stea magică și conducĕtóre în munca nóstră, până la pórta noului Ierusalim, unde Tu ai și întrat aḑĭ, după-ce Țĭ-ai luat rĕmas bun dela toțĭ ai casei Tale, dela colegiĭ Tĕi și dela toțĭ, carĭ te-au cunoscut, Te-au stimat și Te-au iubit. Tu ai plecat, noi am rĕmas. Tu eștĭ acasă, noi prin strĕinĭ. Tu dormĭ în pace, noi priveghiăm și suferim. Și:

„Cât vom fi încă purtațĭ prin lume
De valul vieții, de-al sórtei vênt,
Vom șopti jalnic dragul tĕu nume
Cu un Adio! l'al tĕu mormênt!“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Abonamente
la
„Gazeta Transilvaniei"
se pot face orî și când pe timp mai îndelungat séu lunare.

Cursul la bursa din Viena.

Din 25 Octomvre n. 1900.

Renta ung. de aur 4%	113.80
Renta de coróne ung. 4%	90.—
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	119 50
Impr. căil. fer. ung. înargint. 4 1/2%	97.75
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	115.75
Bonurî rurale ungare 4%	90.80
Bonurî rurale croate-slavone	92.50
Impr. ung. cu premii	163.50
Losurî pentru reg. Tisei și Seghedin	138.50
Renta de argint austr.	96.65
Renta de hârtie austr.	96.35
Renta de aur austr.	114.—
Losurî din 1860	130.75
Acții de-ale Băncei austro-ungară	16.98
Acții de-ale Băncei ung. de credit	646.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit	646.50
Napoleondorî	19.25
Mărcî imperiale germane	117.75
London vista	240.72 1/2
Paris vista	95.95
Rente de coróne austr. 4%	97.20
Note italiene	90.40

Cursul pieței Brașov.

Din 26 Octomvre n. 1900.

Bancnota rom.	Cump.	18.90	Vênd.	19.—
Argint român.	Cump.	18.70	Vênd.	18.90
Napoleond'orî.	Cump.	19.10	Vênd.	19.20
Galbenî	Cump.	11.20	Vênd.	11.30
Ruble Rusescî	Cump.	—.—	Vênd.	—.—
Mărcî germane	Cump.	117.60	Vênd.	177.66
Lire turcescî	Cump.	21.40	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%	100.—		Vênd.	101.50

Bursa de mărfurî din Budapesta.

din 24 Oct. 1900

Sêminţe	Cualitatea per Hect.	Prețul per 100 chilograme dela	până la
Grâu Bănățenesc	80	7.29	7.30
Grâu dela Tisa	80	7.81	7.82
Grâu de Pesta	80	7.55	7.65
Grâu de Alba regală	80	7.40	7.42
Grâu de Bácska	80	7.65	7.75
Grâu unguresc de nord	80	7.70	7.80
Grâu romanesc	80	— —	—.—

Seminţe vechî orî nouĕ	Soiul	Cualitatea per Hect.	Prețul per 100 chilograme dela	până la
Sêcara		70—72	7.02	7.03
Orz	nutreț.	60—62	6.50	6.60
Orz	de rachiu	62—64	5.09	5.80
Orz	de bere	64—66	5.00	5.10
Ovĕs		———	5.57	5.59
Cucuruz	bănățên	75	5.03	5.04
Cucuruz	alt soiu	73	—.—	—.—
Cucuruz	" "			
Hirișcă			5.—	5.30

Producte div.	Soiul	Cursul (Prețul per 100 de chilograme) dela	până
Săm. de trifoiu	Luțernă ungur.	—.—	—.—
"	" transilvană	—.—	—.—
"	" bănățênă	—.—	—.—
"	" roșiă	—.—	—.—
Ulei de rapiță	rafinat duplu	—.—	—.—
Ulei de in		—.—	—.—
Unsóre de porc	dela Pesta	58.50	59.—
" "	dela țêră	—.—	—.—
Slanină	svêntată	51.50	—.—
Prune	din Bosnia	55.—	55.50
"		—.—	—.—
Lictar	Slavon și Serbia	18.—	18.25
"	din Serbia în s.	—.—	—.—
Nucî	slavon nou	—.—	—.—
Gogoșî	sêrbesc	—.—	—.—
"	din Ungaria	—.—	—.—
Miere	ungurescî	—.—	—.—
"	sêrbescî	—.—	—.—
Céră	brut	—.—	—.—
Spirt	Drojdiuțe de s.	—.—	—.—

Cursul losurilor private

din 24 Oct. 1900.

	cump.	vinde
Basilica	12.30	13.30
Credit	389.50	391.50
Clary 40 fl. m.	126.—	128.—
Navig. pe Dunăre	—.—	—.—
Insbruck	65.—	68.50
Krakau	71.50	72 50
Laibach	50.—	52.—
Buda	128.50	129.50
Palffy	129.—	131 —
Crucea roșie austriacă	42 25	43 25
" " ung.	20 —	21.—
" " ital.	60.—	62 —
Rudolf	— —	— —
Salm	170 —	178 —
Salzburg	64.50	66.50
St. Genois	198.	200 —
Stanislau	150 —	—.—
Trientine 4 1/2% 100 m. c.	150 —	160—
" 4% 50	27.50	30.—
Waldstein	—.—	—.—
" de 10 francî	—.—	—.—
Banca h. ung. 4%	—.—	—.—

Têrgul de rîmătorî din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 22 Octob. n. de 36,424 capete, la 13 Oct. au întrat 920 capete și au eșit 717 capete, rĕmânênd la 14 Octob. n. un numĕr de 36,627 capete.

Se notéză marfa **unguréscă**: veche grea dela 00—00 fil. tînĕră grea dela 96—98 fil., de mijloc dela 96—98 fil., ușóră dela 97—98 fil. — **Sêrbéscă**: grea 94—96 fil., de mijloc 93—95 fil., ușóră 92—94 fil. kilogram.

Bursa de Bucurescî

din 24 Oct. 1900.

Valorî	Dobêndă	Scad. cup.	Cu banî gata
Renta amortisabilă	5%	Apr.-Oct.	85.—
" " Impr. 1892	5 "	Ian.-Iul.	88 1/2
" " din 1893	5 "	" "	88.1/2
" " 1894 int. 6 mil.	5 "	Apr.-Oct.	—.—
" " Impr. de 32 1/2 mil.	4 "	Ian.-Iulie	74 —
" " Impr. de 50 mil.	4 "	" "	74.1/2
" " Impr. de 274 m. 1890	4 "	" "	75 —
" " Impr. de 45 m. 1891	4 "	" "	75.—
" " Im. de 120 mil. 1894	4 "	" "	75 —
" " Impr de 90 mil. 1896	4 "	" "	76.1/2
Oblig. de Stat (Conv rurale)	6 "	Mai-Nov.	76.1/2
" Casei Pensiunilor fr. 300	10	" "	—.—
" comunei Bucurescî 1888	5%	Ian.-Iul.	— —
" " " din 1884	5 "	Mai-Nov.	—.—
" " " din 1888	5 "	Iun.-Dec.	—.—
" " " din 1890	5 "	Mai-Nov.	—.—
Scrisurî fonciare rurale	5 "	Ian.-Iuli.	89.3/4
Scris. fonciare rurale din 1890	4 "	" "	75.1/2
" " urbane Bucuresc	5 "	" "	79.1/2
" " " Iașî	5 "	" "	73 —
Oblig. Soc. de basalt artificialî	6 "	" "	—.—
	V. N.		
Banca Rom. ult. div. fr. 12.81	500	50 v.	—.—
Banca Nation. ult. div. 86.—	500	într. v.	21 50
Banca agricolă	500	150 v.	282.—
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	într. v.	215 —
Naționala de asig. ult. div. lei 43	200	" "	385.—
Soc. bazalt artif. ult. div. lei 30	200	" "	390.—
Soc. rom. de constr. ult. div. 15 l.	250	" "	—.—
Soc. rom. de hârtie ult. —.—	100	" "	—.—
„Patria" Soc. de asig. ult. 4 lei	100	" "	—.—
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	" "	100.—
" " " " 2 em. u. d. 0	1000	" "	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 l.	300	" "	— —
„Bistrița" soc. p. f. hârtii 80 l.	1000	" "	—.—
Sociat. p. constr de Tramaxs	200	" "	—.—
20 francî aur	—	" "	—.—
Fabricile Unite de gazóse	12	" "	85.—

Scompturî:

Banca naț. a Rom.	8%	Paris	3%
Avansurî pe efecte	9 "	Petersburg	6%
Casa de depunerî	12 "	Berlin	5%
Londra	3 "	Belgia	4%
Viena	4 1/2	Elveția	5%

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu**
Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Un negutător român,

care sĕ cunóscă bine comerciul potrivit pentru sate, pe cât se póte din familie bună, sĕ aibă și anumită praxă, póte afla loc potrivit într'o comună din apropiarea Têrgu-Mureșului (distanță de 3 óre). Locuitorî: de 160 familii române și 70 familii maghiare. In comună se mai află un boltaș jidan cu marfă de 150 fl., care însĕ în casul din urmă curund ar lua catratusele.

Pentru informațiunî a se adresa la Administrația „Gaz Trans." adăugênd pentru rĕspuns o marcă de 10 banî.

O casă cu un etagiŭ

care constă din dóue locuințe frumóse, fie-care cu 5 odăi, 2 bucătării, 2 cămărî, odae de bae, pivniță mare, șopron, spălătorie, grădină și o curte spațiósă, situată în o stradă principală din Schéiu, aprópe de oraș, **este de vêndare** din mână liberă. Informații la Administrațiunea „Gaz. Trans."

1126.2—3

ANUNCIURI
(inserțiuni și reclame)

sunt a se adresa subscrisei administrațiunî. In casul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădĕmênt, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-orî.

Administr. „Gazetei Trans."

De închiriat cu luna o cameră mobilată
în strada Prundului nr. 37.

Mijloc de casă folositor!
Marca legal înregistrată.

La nicĭ o Familie sĕ nu lipséscă.

Vindecă sigur și curênd

O descriere adevĕrată. **Misterul unui om bĕtrân** se trimite **gratis**, după primirea de 10 fil. porto.

FLUIDUL ELSA a lui **FELLER** care are un efect miraculos și **probat de autoritatea sanitară**, folosesce la cele mai multe morburî, întrebuințat atât estern, cât și intern, așa:

De mult așî fi mort, décă nu așî fi întrebuințat renumitul **fluid Elsa**. Acestui fluid am sĕ mulțumesc viéța, scrie Rácz Zsigm. Földes.

La frigurî, junghiurî, podagra, reuma, tuse, trónă, durere de stomach, disenterie, durerî de pept, cap, dinți, gréță, durere de ochî etc. etc.
Prețul 12 sticle impreună cu instrucția **5** coróne, 24 sticle **8** cor. **60** fil., 48 sticle **16** cor.
Trimite franco cu ramburșă séu după primirea prețului singur producentul

EUGEN V. FELLER
farmacist la „Heiligen Dreifaltigkeit" în Stubica Nr. 135 (Comitatul Agram)

„Orî și cui voiu spune și scrie, că numai **„Fluidul Elsa"** mî-a scăpat viața", scrie ifj. H. Szabó István în Pákozd.

Fie-cărui sunt de recomandat
Pilulele-Rabarber
ale lui
Feller
cu marca „ELSA".
Au efect **sigur** și fără **durerî de mistuire, cârcei, constipație, limbrici, anemie, gălbinare** etc.

O istorie fórte interesantă din viață **Misterul unui om bĕtrân** se trimite gratis, după primirea de 10 filerî porto.

1 Sul (6 cutii impreună cu inscripț. franco **4 cor.**
Depou principal în Budapesta la farmaciile: *Török József*, Király-u 12., *Zoltán Béla* N.-Korona-u. 23.

Marî efecte vindecătóre!

Nr. 88—1900.

Publicare de licitare.

Subscrisul senat bisericesc, escrie prin acésta licitațiune publică, pentru **edificarea bisericei**, din parochia Rebra mare (Nagy-Rebra) (comit. Bistrița-Năsĕud), pre basa planului și a devisului de spese, aprobat de Pré Ven. Consistor Eppescu al Gherlei cu clausula de dtto 18 **Iulie 1899, sub Nr. 6190 pre ḑiua de 12 Novembre 1900 st. n. la 10 óre a. m.**

Licitațiunea va fi verbală, și cu oferte închise, carî vor fi a se aștерne la adresa senatului bisericesc, provĕḑute cu vadiul legal, până la datul licitărei.

Planul și devizul de spese, precum și condițiunile de licitațiune, se pot vedé în cancelaria oficiului parochial, din Rebra mare până la ziua de licitare.

Prețul de strigare se statoresce cu 30,570 coróne și 18 filerî.

Din ședința ținută la 29 Octomvre 1900.

Președintele:

Onisim Rotariu, paroch gr.-cat' — **Iacob Pop,** secretar.

Viorelele
Vals, pentru **Piano,** de **Tib. Brediceanu,**

cântat cu ocasia balului Soc. acad. „România Jună" din Viena a. c.

De căpătat la Librăriile:
CIURCU-Brașov, KRAFFT-Sibiiu, ȚERAN-Oravița

Prețul 2 cor. 40 fil.

AVIS!

In fie-care ḑi vine la vênḑare
Bere próspĕtă PILSNER URQUELL Ia
cu păharu și în sticle cu 46 banî sticla.

La vênḑĕtorî se dă rabat.

Lista de **bucate** se schimbă în fie care ḑi. Prețurile fórte teftine.
Preparația **mâncărilor** de calitatea cea mai fină.

Cost în abonament se dă atât în local, cât și afară.

Dejunurî, Dineurî, Supeurî la nunțî, botezurî se execută de renumitul bucătar Imbery József, în local și afară de local.

Cu tótă stima

Restaurația „Pilsner Urquell"
Brașov, strada Porții nr. 25.

1135,1—4

CÂRNAȚARIE FINĂ ȘI CU GUST.

SERVICIU SOLID.

Pâne dela Tontsch; **Unt** próspĕt în fie-care ḑi.

DESCHIDERE DE PRĂVĂLIE.

Am onóre a face cunoscut On. public din oraș și din jur, că **am deschis sub firma**

E. R. FERNENGEL

în Strada Hirscher, podul Bătușilor Nr. 2
(lângă pivnița Esterhazi),

cu începere dela 15 Octomvre, **o prăvălie cu carne, brânzeturî și cărnurî afumate.**

In fie-care ḑi se capĕtă **cărnățărie próspĕtă, șuncă próspĕtă, fiartă, brânzeturî** și **unt** pentru **ceai.**

Rugându-mĕ de o cercetare numĕrósă sunt

cu tótă stima:

E. R. FERNENGEL,
prăvălie cu carne, brânzeturî și cărnățărie.

(1126.4—4.)

PREȚURÎ EFTINE.

Femeile din Viena au a mulţumi frumseţa lor

în prima linie întrebuinţărei celei mai plăcute, **renumitei** şi cu deplin efect

Original Pasta Pompadour

inventată de fericit med. Dr. A. RIX.

Cine se folosesce de acest mijloc, *capătă o colóre sănătósă a feţei, teint frumos fără încreţituri* până la bătrâneţe, depărtéză pistruie, pete de ficat, bubat, coşi, roşéţă şi tóte necurăţeniile pielei, despre ce se garantéză, séu se dă bani înderăt.

S'a aplicat acésta pomadă, de persóne distinse, artişti etc., deja de 40 ani, ce se póte dovedi cu atestate şi epistole de recunoscinţă. Cea mai bună dovadă de bunătate şi efectul ei este, că esistă de 40 ani şi în intervalul acesta sute şi mii de mijlóce pentru frumseţe séu inventat şi érăşi au dispărut. Preţul unui borcănel pe 6 luni **1 fl. 50 cr.** Sul de probă bucata **50 cr.**

Laptele Pompadour dă pielei o albéţă ca laptele, care remâne şi după ce se spală faţa. Un flacon original **1 fl. 50 cr.**

Pompadour săpun 30 cr. Pompadour pudră rosa crême albă **1 fl. 25 cr.**

A se adresa cu confienţă la WILHELMINE RIX Dr. Wwe SÖHNE (Anton Rix & Bruder), WIEN Praterstrasse Nr. 14. — In **Budapesta** la IOSIF TÖRÖK Königsgasse Nr. 12, în **Braşov** la VICTOR ROTH Farmacia „la urs" lângă teatru, la **TEUTSCH & TARTLER.** — Pachetele sunt plombate. 10—0,889.

Vinuri de Ardeal

Aducem la cunoscinţa On. public din oraş şi jur, că:

Vêndarea de vinuri a marelui nostru deposit

se continuă în

Pivniţa de Vinuri

— a nóstră proprie, —

Strada Porţii nr. 25.

— Cu preţurile ieftine de până acuma. —

Negoţ de Vinuri în en gros.

4 **M. FLEISCHER & C-o.**

Medalia de aur de argint Paris grupa XVIII. grupa XIII.

Diplomă de onóre Komorn şi Timişóra.

Medalie de aur: Budapesta şi Cincă-biserică.

Pentru

SESONUL de TÓMNĂ şi IARNĂ

Recomandăm On. public **renumitele** nóstre fabricate, **recunoscute** ca fórte **solide,** şi anume: pentru

Costume, Pardiseuri, Stofe pentru paltóne

fórte moderne.

Stofe de **uniforme** pentru oficeri şi amploiaţi.

Postavuri şi Loden, pentru sport, economi şi agricult.

Pleduri pentru **bărbaţi, Plapóme şi Covóre.**

Ne rugăm de o cercetare numărósă.

Wilhelm Scherg & C-ie

fabrica de postav, Braşov.

2

Membru al Juryului în 1885 şi 1896 la Budapesta.

CONSPECTUL

tuturor celor 50,000 câştiguri.

Cel mai mare câştig în cel mai favorabil cas

1.000,000 coróne.

Câştigurile speciale sunt împărţite cum urméză:

		Coróne
1	Prămie	600000
1	„	400000
1	„	200000
2	„	100000
1	„	90000
1	„	80000
1	„	70000
2	„	60000
1	„	40000
5	„	30000
1	„	25000
7	„	20000
3	„	15000
31	„	10000
67	„	5000
3	„	3000
432	„	2000
763	„	1000
1238	„	500
90	„	300
31700	„	200
3900	„	170
4900	„	130
50	„	100
3900	„	80
2900	„	40
50,000 câşt. şi pr. în sumă de		**13.160,000**

INTINDE NOROCULUI MANA!

Mulţi au fost favorisaţi de noroc

cumpărând un los dela noi!

Loterie de classă reg. ung. privil. oferă cele mai bogate şanse de câştiguri. Se începe acuma din nou. Din **100,000 losuri 50,000** se sortéză cu câştiguri în bani, aşa-dér jumătate din losuri trebue se câştige conform specificărei alăturate.

Nici o loterie din străinătate nu are câştiguri aşa de mari, ca loteria de clasă ung.

Cel mai mare câştig în cas favorabil

Un milion coróne.

In total vin **treispredece milióne 160,000 coróne** la sortire.

Intréga intreprindere e pusă sub supraveghierea statului.

Preţul original al losurilor de clasa I, e stabilit după plan:

pentru **o optime** (1/8)	fl. —.75	sér cor.	1 50
„ **un pătrar** (1/4)	„ 1.50	„ „	3.—
„ **o jumătate** (1/2)	„ 3.—	„ „	6.—
„ **un întreg** (1/2)	„ 6.—	„ „	12.—

se **trimet** cu **ramburs** séu pe lângă **trimiterea înainte a sumei.** Liste oficióse se espedéză după tragere. Planuri oficióse gratis.

Ne rugăm ca comandele de losuri originale a se trimite direct la noi până în

15 Novembre a. c.

A. TÖRÖK & Co.

casă de bancă

Budapesta, V. Waitznerring 4/a.

Filiale: **Muzeumring nr. 11. Elisabethring „ 54.**

Multe şi fórte mari câştiguri am solvit noi prea stimaţilor noştri clienţi şi anume *în timp scurt peste trei milione de coróne.*

Scrisóre de comandă de tăiat.

Domnului A. TÖRÖK & Co., Budapest.

Binevoiţi a trimite ..... **Losuri originale clasa I. a Loteriei de clasă reg. ung.** împreuna cu planul oficial.

Suma de fl..... { a se lua cu ramburs, urméză cu mandat postal. } (Ce nu convine se ştergeţi).

Adresa acurată.

.....

.....

.....

MAREA BANCRUTĂ!

New-York şi Londra n'au lăsat necruţat nici continentul european şi **marea fabrică de argintăriă** s'a vădut necesitată se dăruiască întregul ei deposit în schimbul unei résplate mici pentru muncă.

Eu sunt imputernicit se îndeplinesc acest mandat.

Eu trimit: prin urmare ori cui, următórele obiecte pentru mica sumă de **fl. 6.60** şi adecă:

6 cuţite fine de masă cu lamă veritabilă englesă;
6 furculiţe de argint patent american dintr'o bucată;
6 linguri de argint patent american;
12 linguriţe de argint pentru cafea patent american;
1 lingură de argint pentru supă patent american;
1 lingură de argint pentru lapte patent american;
6 ceşi Victoria englezeşi;
2 candelabre de masă;
1 strecurătóre pentru ceiu;
1 zaharniţă;

42 bucăţi la un loc **fl. 6.60.**

Tóte cele **42** de obiecte sus amintite au costat mai înainte fl. 40 şi acum se pot cumpăra pe preţul bagatel de **fl. 6.60.**

Argintul patent american este un metal alb, care îşi păstréză colórea argintului 25 de ani, despre ceea-ce se garantéză.

Cea mai bună dovadă, că acest inserat **nu e şarlataniă,** mă simt îndatorat în public, că ori-cine, căruia nu-i convine marfa îi trimit banii înapoi, nimenea însă se nu tréca cu vederea ocasiunea acésta favorabilă, de aşi procura acéstă **garnitură pompósă,** care cu deosebire se potrivesce pentru

Dar de nuntă şi cadouri ocasionale!

şi în economia casei.

Depou numai la **A. HIRSCHBERG-s**

3 **Exporthaus für amerik. Patent-Silber-waarenfabrik**

WIEN, II., Rembrandtstrasse 19/9

Se trimite în provincia numai cu rambursă postală séu cu trimiterea sumei inainte. Praful de curăţit aceste obiecte 10 cr.

Veritabil numai cu marca:

Estras din scrisorile de recunoscinţă.

Ce mi-aţi trimis, sunt mulţumită. Ve recomand şi altora.
Bigaun, Post Hallein, Salzburg. **Johann Gruber,** preot

Garnitura am primit, sunt fórte mulţumit. Ttrimiteţi din nou una.
Lnbaczov, (Galiţia) **Babic,** căpitan.

Sunt fórte mulţămit cu trimiterea garniturei, şi se'mi mai trimiţi încă o garnitură cu fl. 6.60. — Kolozsvar. Exelens **Baronin Bánffy.**

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.